

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

SLOVENE

Inserati:

Enostop. petlistrva (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravišvo je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona štev. 183.

Volivni boj.

STAJERSKA LIBERALNA »NARODNA STRANKA« V PRAVI LUCI.

Zaupni shod »Narodne stranke« v Mariboru dne 24. t. m. je pokazal v popolni luči kako korumpirana je ta stranka in kako raztrgana so načela njenih pristašev. Medtem ko eni vlečejo na nemčursko stran, vlečejo drugi s soc. demokrati. Edino kar veže te elemente je brezmejno strastno sovraštvo do vere, njenih oznanjevalcev-duhovnikov in do poštenega katol. narodnega kmeta. Pod tem znamenjem se je tudi vršil celi shod. Ni se govorilo kako naj se pomaga bednemu kmečkemu stanu, ni se govorilo kako naj se deluje za izboljšanje delavskega vprašanja, slišale so se le besede, kako naj se onemogoči in zabranjuje blagonsno delovanje »Kmečke zveze«, ki si je postavilo tako lepo nalogo, pomagati bednemu kmečkemu stanu. Pokazalo se je, da je delovanje »Narodne stranke« razdirajoče, ki hoče zabraniti vsako plodonosno delovanje, ne da bi vedeli v svoji zmedenosti kako boljšo pot.

Shod — velk flasko.

Klub temu, da so bobnali v razprto tiskani notici v svojem glasilu, da so njih pristaši posebno učitelji, agitirali kolikor jim je pripuščala sapa, bila je vendar udeležba strašno slaba. Komaj nekaj čez 150 oseb se je udeležilo tega shoda. Med temi je bilo kakih 50 kmetov in nekaj delavcev, ki so pa prišli večinoma iz radovednosti. Ostali so bili sami učitelji, koncipienti, odvetniški pisarji in nekaj dijakov (med njimi tudi nekaj gimnazijcev in učiteljskihnikov). Pri shodu so pazili, da bi jim kak privrženec kat. narodne stranke ne prišel v dvorano. Enega so vprašali, če je »klerikalec«. Balj so se brčkone, da bi kdo ne razkril njih protinarnodnega besedičenja. Kako »brihtni« so ti ljudje, kaže to poročilo.

General Kukovec komandira.

Proti tri četrt na 11. je otvoril dr. Kukovec ob 10. uri napovedani shod. Čakali so, da bi jih več prišlo. Kukovec komandira: Središki župan Šinko je predsednik, urednik Spindler je zapisnikar zbora. Znamenje politične zrelosti zborovalcev, da nihče ni ugovarjal temu postopanju ter opozoril generala, da se na shodih predsedstvo voli. Nato začne dr. Kukovec govoriti o namenu in delovanju »Narodne stranke«. Pravi, da so že postavili po drugih krajih kandidate in da hočejo danes storiti še za ostale v prvi vrsti za Maribor desni breg, Slov. Bistrico in Končice. Najposlednejši proti Piščku je po njegovem mnenju gospod Viktor Glaser v Rušah, zato jim ga komandira.

Kandidat Glaser nima časa.

»Kandidat« Glaser pravi, da so njegove sposobnosti ljudem znane. (Komu? Opomba

poročevalca). Ker je pa on preobložen z delom v gospodarstvu in trgovini, naj se drug predlaga. Kar se tiče zmožnosti sta pa oba s Piščkom enaka. (No, no! g. Glaser!)

Klub temu se je glasovalo zaradi kandidate Glaserja. Vzdignila se je komaj polovica rok.

Učitelj Lesjak in Stajercijanci.

Učitelj Lesjak iz Ruš pravi, da je Robič eden najboljših poslancev. — Dr. Korošec je prišel s pomočjo Robiča in Ploja v državni zbor (Kaj vi vse ne govorite g. Lesjak!) sedaj pa je dr. Korošec oba vun vrgel. (Tu ste govorili neresnico, ker je ravno nasprotno res!) V Rušah, pravi, je dosti Stajercijancev, ki bodo gotovo rajši podpirali Glaserja kakor Piščka. (Aha! Stajercijanci in »Narodna stranka« sta že vkup!)

Poslanci se ne brigajo za Narodno stranko.

Dr. Kukovec pravi, da je imela »Narodna stranka« v Slov. Bistrici tajno posvetovalje zaradi kandidata v tem okraju, ki pa je bilo brez rezultata. (Slabo znamenje za stranko!) Robiču so ponudili kandidacijo, ki pa ni nič pozitivnega odgovoril ampak se je samo zahvalil za zaupanje. Zato jih je sedaj zelo presenetilo, da kandidira v okraju, ki je bil narodni stranki najbolj zasiguran. (G. doktor, kako strašno se motite v svoji domišljavosti, pokazale bodo volitve!) — Tudi dr. Ploju so pisali, če se ne podvrže »Kmečki zvezi«, ga bo »Narodna stranka« postavila za kandidata, če pa kandidira na program »Kmečke zveze«, postavili bodo tudi njemu protikandidata. Ker pa dr. Ploj ni odgovoril v tem smislu, zato ga ne maramo, ker se ni odločil za nas.

Učitelj Strmšek psuje kmete.

Učitelj Strmšek je tudi mnenja, da se ne postavi dr. Ploju protikandidat, če ne kandidira na program »Kmečke zveze«, če pa bo na njen program kandidiral, potem se pa mu mora na vsak način postaviti protikandidat. Nato začne pripovedovati, kako žalostno vlogo je igral na shodu »Kmečke zveze« pri Sv. Roku pri Šmarju. Spomin na te najbolj žalostne trenutke svojega življenja ga tako prevzame, da začne kakor besen psovati »Kmečko zvezo« in dr. Korošca. Pravi, da »Kmečka zveza« ni v korist kmetu, ampak v njegovo pogubo. »Kmečka zveza« je strupena kača, katero morajo na vso moč zatirati. On je prijavil »Kmečki zvezi« svoj pristop; ker je pa pisal, da je obenem tudi pristaš »Narodne stranke, mu niti odgovorili niso. Hudoval se je da ga je dr. Korošec predstavljal na dotičnem shodu kot zastopnika »Narodne stranke«. (Ali ste se sramovali?) Pravi, da je v celem okraju »dobro« znan, in da je občini koristil (?) v enem letu za nekaj goldinarjev. Vendar so ga skoraj kmetje na tem shodu vun vrgli. Zato jih imenuje »fanatizirane backe«. — Predlaga,

da se skliče kmalu shod, na katerem se postavi dr. Korošcu protikandidat. Predlaga tudi, da se naj imenuje Stajercijanska stranka »protiduhovniška stranka« (!)

Dr. Kukovec obljubi, da bo ta shod na belo nedeljo.

»Svefel« profesorja Hrziča.

Vpokojeni profesor Hrzič je hud na Ploja, da ni dobil za Stajersko deset mandatov in da se je baje vlada čudila, da jih ni toliko zahteval!

Ploj je za nič, ker se za nič ne briga, zato ga ne mara. Začel je dolgo govoranco, govoril je vse mogoče. Zborovalci so začeli mrmati, predsednik ga je parkrat opozoril, da naj konča; ker pa le ni hotel nehati mu odvzame besedo. (Živio-klici!)

Malik in Stupica.

Jako značilne so bile besede, katere je govoril sledeči govornik gospod notar Stupica. Ta govornik je naravnost pozival, naj volijo z Nemci. On je že baje govoril z Malikom, ki je obljubil, da se bo »oziral« na zahteve »Narodne stranke« (po prosti šoli in razkristjanjenju zakona, opomba uredništva.) in da bo delal, da dobijo Slov. gorice železnico.

Dr. Kukovec je soc. demokrat.

Dr. Kukovec je rekel, da se sicer »ne strija« z besedami predgovornika. Kako lepo zavrnjeno! V slučaju ožje volitve pa tudi ne smejo glasovati za nasprotnike (za »Kmečko zvezo«) ne za Stajercijance, ampak za soc. demokrate. Na Kranjskem je zveza med soc. demokrati in liberalci že perfektna.

Rebek zopet kandidat.

Dr. Kukovec priporoča za celjski okraj kandidata zvestega pristaša »Narodne stranke« Rebeka, ker je obrtnik. Rebek pa pravi, da ni potrebno, da bi moral biti kandidat obrtnik. Predlaga da se skliče shod, na katerem se izvoli kandidat, najboljši bi pa bilo, da se voli soc. demokrat.

Kandidat Glaser se je premislil.

Medtem so različni gospodje pregovarjali Glaser'a, naj sprejme kandidacijo, zato se oglasi k besedi in pravi, da se je premislil in sprejme kandidacijo. (Kdo vas je postavil za kandidata? Tistih par iz cele Spod. Stajerske prišlih liberalnih učiteljev? Opomba dopisnika).

Še dva kandidata!

Učitelj Pesek predlaga, da se izreče priznanje učiteljskega Strmšku in Jelovšku (?) za njuno delovanje za »Narodno stranko« čeprav sta kandidacijo odklonila. (Oho!)

Samo psovanje!

Govorili so še drugi govorniki, ki pa so večinoma udrihali po »Kmečki zvezi«, tako je

govoril učitelj Jelovšek (?) proti dr. Korošcu, a koncipient (?) dr. Dimnik, da bi volili s soc. demokrati in učitelj Robnik. Dr. Kukovec je imel sklepni govor: Čeravno nimamo upanja na zmago, smo se vendar podali v boj in če en zid podaremo, bo naš trud obilo poplačan. Pozivljaj je navzoče, naj agitirajo za stranko, kajti nasprotniki (Kmečka zveza) imajo povsod svoje agitatorje in naj pazijo posebno na »podkupljene kreature«.

Fej »Narodna stranka«

Tako bi moral zaključiti vsak pošten narodnjak, ki je bil pričujoč na tem shodu. Stranka ni več narodna stranka. Kako bedasti so pa ti ljudje, pa priča to, da so proti poslancema Ploju in Robiču, ker kandidirata na program »Kmečke zveze«, medtem ko bi bili njiu vneti pristaši, če bila kandidirala na njih program. Ja za Boga, kaj pa ima »Kmečka zveza« v svojem programu, da ga ti ljudje ne marajo. Njen program je kmečki, in to grize te koncipiente, pisarje in liberalne učitelje! Boje se da bi postal kmet preveč samostojen. Jezijo se, da ima »Kmečka zveza« tudi vero v svojem programu! S tem shodom je »Narodna stranka« pokazala, da je tudi protikmečka, — protiverska! Sram naj bo vsakega kmeta, ki se pajaša s to stranko sramotilko in sovražno kmečkemu stanu. Proč z narodno-izdajalsko stranko, živijo »Kmečka zveza« naj bo klic, ki naj doni od severa do juga, od zahoda do vzhoda naše lepe slovenske Spodnje Stajerske!

(Sijajna manifestacija »S. L. S.« na No-tranjskem) je bil nedeljski shod v Št. Petru. Navzočih je bilo nad 1000 mož volivcev, ki so burno odobravalj govore kandidata dr. Žitnika, dr. Šusteršiča in horjulskega župana Stanonika. Nasprotna agitacija je bila do kosti blamirana. Konstituiral se je tudi odbor »Kmečke zveze«. Obširneje poročilo priobčimo.

(Shod v Šturiji.) Včeraj popoldne se je vršil jako lep shod v Šturiji na Vipavskem. Zbralo se je v dvorani izobraževalnega društva do 250 volivcev iz domače občine, Ustij in Budani. Shod je otvoril domači gosp. župnik Kromar, ki je predlagal za predsednika župana g. Avg. Schlegela. Ta je pozdravil zborovalce ter zagotovil prosto besedo vsakomur, ki bi se oglašil. Med živahnimi živio-klici stopi na oder bivši državni poslanec dr. Ig. Žitnik, ki opiše vzroke nedelavnosti bivšega in najvažnejše naloge novega državnega zbora s posebnim ozirom na kmečki, obrtniški in delavski stan. Da pa se ne bodo preslišale zahteve kmečkemu stanu, mora se združiti, organizirati v »Kmečki zvezah«, ki naj po svojih zaupnikih in poslancih izražajo svoje želje. Zato se bode tudi za vipavski sodni okraj ustanovila »Kmečka zveza«. Med

LISTEK.

Senca roke.

(Iz zapiskov newyorškega detektiva.)

Večkrat se je že razpravljalo o vprašanju, kdo ima več poguma, ženska ali moški. Nima namena o tej stvari razpravljati; pripovedovati vam hočem le dogodek, ki bode dokazal, da ima lep spol med drugimi lastnostmi tudi izvanredno visoko stopnjo poguma.

V jeseni me je klicala dolžnost v Dieppe. Blagajnik ene najznamenitejših newyorških bank je izvršil veliko tatvino, in jaz sem mu na begu sledil tja do Pariza. Več tednov se mi ni posrečilo, da bi ga našel. Slednjič se je prišlo sumiti, da je krenil v Dieppe. To mi je bilo kakor oddih po brezuspešnem naporu, ker vesel sem se, da pojdem v slavno kopališko mesto.

Dne 14. avgusta pozno zvečer sem došel v Dieppe. Takoj sem šel v hotel Bains.

Prvo petelinovo petje me je zbudilo iz prijetnih sanj. V stolpu je bila ura štiri. Sklenil sem, da si ogledam v jutranjem svitu mesto. Ko sem prišel na cesto, sem se zelo začudil, da je na njej vse polno ljudi, kateri vsi hite v eno smer. Vprašal sem več oseb, kaj naj to pomeni, a dobil nisem nobenega odgovora, ker mi v veliki naglici nihče ni mogel odgovoriti. Vsak je kazal z roko naprej in kimal z glavo. Mislil sem, da mora biti nekaj posebnega. Hitro sem šel za naraščajočo množico, ki je hitela po Grande Rue. Na kon-

cu ceste je bil velik prostor, ki je bil tako napolnjen z množico, da se je tiščala glava pri glavi. Na nasprotni strani je bil postavljen oder, na njem sem zapazil temne obrise in kri mi je zastala.

Bila je giljotina!

Da, tu je bila črna, strahovita pošast, ki sem jo bil videl v Parizu. Rabelj je mazal spehlje z oljem, da bi stroj tem hitreje izvršil grozovito nalogo. Sonce je vzhajalo in svetlo je zablestela sekira giljotine v njegovih žarkih.

Pred več leti sem bil prisostvoval usmrčenju v giljotino. V spominu mi je ostal grozovit vtis, ki sem ga takrat občutil; vendar me je zelo mikalo, da bi čakal konca žaloigre. Po kratkem omahovanju sem se odločil, da ostanem tu do izvršitve. Kmalu sem začul zvonjenje, in počasi se je bližal voz z obsojencem.

Obsojenec je bil popolnoma miren, govoril je navidezno veselo z orožniki, kadil smodko in ravnodušno pregledal zbrano množico. Ljudstvo je pričelo žvižgati in kričati. Počasi je stopal obsojenec po stopnicah navzgor, na odru se je z zaničljivim pogledom ozrl po množici in vzkliznil: »Kanalje!«

Pri tej priliki sem ga lahko zadosti opazoval. Bil je velik, močan mož, star okrog petintrideset let. Temne oči so mu ostro zrle izpod košatih obrvi v svet, in divje strasti so bile zapustile na njegovem obrazu svoje sledove, ker nekaj peklenskega se je zrcalilo v njegovem obrazu. Nehote me je obšla groza pred njim, kakor da bi stal pred mano.

Rablji so pričeli svoje delo, in v malo minutah je bilo vse končano. Ko je padla usodna

sekira, sem se obrnil proč, a hrup med množico mi je pričal, da je žaloigra končana.

»Kdo je bil ta mož, in zakaj so ga usmrtili?« sem vprašal policista, ki je stal poleg mene. Začuden me je pogledal in dejal: »Ali, moj gospod, to je bil vendar Jaques Reynauld!«

Ime mi ni zvenelo čisto tuje. Pomislil sem in spomnil sem se, da so poročali pariški časniki o več umorih v Dieppe in pri tem imenovali ime Reynauld. Radovednost se je zbudila v meni, poizvedoval sem po posameznostih slučaja in predno sem zapustil Dieppe, sem o stvari že toliko vedel, da sem lahko vsakemu pripovedoval o njej.

Zgodilo pa se je tako-le: V Rue je prebival pred štirimi meseci kramar Maurice z ženo in otrokom. Bili so tihi, pošteni ljudje, in vsi bližnji stanovalci so radi kupovali v majhni prodajalni.

Neko soboto se je kupčija posebno dobro obnesla. Smrtno utrujen je bil Maurice, ko je zaklenil prodajalno in stopil v stanovanje, kjer je služkinja ravnokar pogrinjala mizo za večerjo.

»Danes bi zopet enkrat rada ostrige jedla.« je dejala gospa Maurice, ko je vstopil njen mož.

»Prepozno je, ljuba moja; četrt na deset je že.«

»Justina pravi, da je prodajalna ob vogalu še odprta.«

»Naj jih torej prinese, ker tudi jaz sem lačen kakor volk.«

Služkinja je vzela košaro, da bi prinesla zaželenih ostrig. Hišna vrata je le priprla,

da bi jih ob njenem povratku ne bilo treba domačin odpirati.

Prodajalna, kjer je hotela kupiti ostrig, je bila zaprta. Justina je šla dalje po Grande Rue, da bi kje drugje dobila ostrig. A trpelo je precej dolgo, da je našla odprto prodajalno. Ko se je vračala, je ura bila ena in št. Zamudila se je torej tri četrt ure.

Na veliko začudenje je našla Justina vrata zaprta. Mislila je, da je to povzročil veter. Pritisnila je na kljuko, a hiša je bila od znotraj zaprta. Pozvonila je, toda od nikoder ni bilo žive duše. »Gotovo so šli že v posteljo,« si je mislila Justina. Jezilo jo je, da so jo ven zaprli. Pozvonila je večkrat in glasneje, a nobenega odgovora. Pritisnila je z vso močjo na zvonec, toda vse zastonj. V svojem strahu in razburjenosti je pripovedovala mimoidočim, kaj se ji je zgodilo. Ljudje so poklicali policijo in skušali vlomiti.

Posrečilo se jim je.

Veža je bila temna. Eden izmed stražnikov se je spotaknil, se priklonil in njegova roka je otipala nekaj mokrrega. Prižgali so luč, in odkril se jim je grozovit prizor. Ubogi Maurice je ležal v veži s prerezanim grlom, vsa tla so plaval v krvi. V majhni sobi je ležalo telo njegove žene z isto grozovito rano. Celo dojenčku v zibelki ni prizanesel grozovitež; ubogo bitje je dohitela ista smrt, kakor njegove stariše. Hiša je bila oropana vseh vrednosti.

Groza navzočih se ne dá popisati. Ves trud policije, dobiti morilca, je bil brezuspešen. Zvedelo se je le toliko, da se je tisti večer zelo sumljivo plazila ob izlozbi prodajalne

burnim pritrevanjem je dr. Žitnik končal svoje poročilo ter bil soglasno zopet izbran kandidat. Predsednik g. Schlegel pozivlja navzoče, ako imajo protikandidata. Nihče se ne oglasi. G. Kromar priporoča volivcem, da se dne 14. maja polnoštevilno udeležijo volitve. Shod je dokazal, da tudi na Vipavskem g. Arkota krvavi zvonec liberalcem oznanja politično smrt.

(Volilni shod na Robu) se je vršil v nedeljo popoldne v župnišču. Kandidat Jaklič je razvil kmečki program S. L. S. Župnik Pešec je govoril o šolskih bremenih in dr. Trgovca Peterlin je priporočal kandidaturu. Kmetje so za Jakliča, kar bodo dokazali 14. maja.

(Iz Blagovice). 24. marca 1907 je imel ob pol 4. uri popoldan v Blagovici volilni shod dr. Krek. Vdeležba je bila mnogo-brojna. Predsednik je bil g. Franc Pustotnik, župan v Blagovici, podpredsednik Žordani iz Češnjic. Dr. Krek si je precej osvojil srca in zaupanje tukajšnjih ljudi, kar mu bodo sijajno pokazali 14. maja 1907 pri volitvi.

(Iz Lukovice.) S. L. S. je v nedeljo popoldne tudi pri nas pokazala svojo moč. Slaparjev salon je bil poln. Volivci iz brdske, zlatopoljske, krašinske, deloma tudi moravške župnije so pazljivo poslušali govor dr. Kreka in mu pritrevali. Liberalstvo tudi pri nas nima nobenih tal.

(Vodice). Dne 25. smo imeli ob sedmih zjutraj v izobraževalnega društva prostorih pod predsedstvom g. Šporna ob obilni udeležbi volilni shod. Poročal je dr. Krek. Razvila se je živahna razprava o lovskem zakonu in šolsivu.

(Mengeš). Včeraj popoldne se je napolnila ogromna dvorana našega izobraževalnega društva. Najprej je imela posojilnica občini zbor. Potem je pa pod predsedstvom domačega župana gosp. Orla pri volivnem shodu govoril dr. Krek.

(Kandidat Petrič na delu). V nedeljo popoldne je proti Posavju šetajočega občinstva pozornost obrnila nase četa socialnih demokratov, ki jo je korajžno mahal iz Ljubljane v Črnuče k »Čoketu«, kamor je bil sklical kandidat Petrič volilni shod. Nabralo se je tam poleg Kocmurjeve dvajsetorice, še kakih 10 domačih socialstov in 30 naših, ki jih je prignala radovednost. Skupaj 60-70. Kocmur se je prvi obregnil na dva kolesarja, ki ju je slučaj zavedel semkaj in sta se Kocmurju sumljiva zdela kot poročevalca »Slovenca«. Prosil je za božjo voljo vse skupaj, naj ne motijo shoda ker ne misli nič hudega. In res, Kocmur, ki je govoril o vsem mogočem, pustil je župnike in kaplane pri miru. Je pač vedel kdo vse poslušal! Kandidat Petrič — frač in cilindar je pustil doma — je dejal, da gospod dr. Šusteršič ni za v državni zbor, ta »važni prostor« ni njemu, bolj »pasal«. Sicer pa je Petriča jako dolgočasno poslušati, mož ni rojen za diplomata in se mu tudi ne bo treba ukvarjati s takimi sitnostmi, zakar bojo poskrbeli zavedni volivci ljubljanske okolice.

(Župan Hribar kandidaturu definitivno odklonil?) Iz Ljubljane javljajo »Edinosti«, da je župan Hribar definitivno odklonil ponujeni mu državnoborski mandat za mesto ljubljansko. Vsi tedaj se govori zopet o kandidaturi dr. Trillerja.

(Ribničani za svojega gospoda kaplana.) Včeraj je vodstvo S. L. S. sklicalo shod v Ribnici, ker so v ribniški župniji nastala neka nasprotja proti Jakličevi kandidaturi, da si je bila ta kandidatura na velikem shodu strankinih zaupnikov soglasno sprejeta in takrat vkljub večkratnim pozivom predsedstva nih-

če ni proti glasoval ali pa označil kake druge želje ter je vodstvo stranke vsled tega lahko sklepalo, da so volivci iz ribniške župnije opustili svoje posebne želje in se pridružili večini. Volivci iz ribniške župnije imajo svojega gospoda kaplana Stubica tako radi, da žele, naj bi bil poslanec njihov gospod kaplan. To je pač lepa slika udanosti do duhovnika in jasna priča, kak uspeh ima »Narodova« »farska gonja« in posebno strastni »Narodovi« napadi proti ribniškemu kaplanu g. Skubicu. Zborovalci so že pred začetkom shoda manifestirali za S. L. S. z burnimi klici »Živio Slovenska Ljudska Stranka!« Shod je ob 3. uri popoldne v društvenem domu ob navzočnosti nad 300 mož otvoril gospod dr. Ivan Šusteršič in ker se je čulo, da hočejo nekateri liberalci iz trga izrabljati položaj in motiti zborovanje pristave S. L. S., je dr. Šusteršič prebral nova določila o zborovalni svobodi, nakar je nekaj navzočih liberalcev takoj odšlo, nekaj jih je pa še ostalo. Dr. Šusteršič je nato poročal o uspehih S. L. S. glede volivne reforme ter povdarjal, da bi se teh uspehov ne doseglo, ako bi vsak po svoji glavi delal. Povdarjal je, da je bilo doslej na Kranjskem je pet kmečkih državnih poslancev, sedaj jih bo deset! To je dosegla S. L. S. (Živahno odobravanje), liberalci so pa delovali proti temu ter so hoteli, da bi tri poslance kmetom vzeli in dali mestom. Nato je dr. Šusteršič poročal o uspehih S. L. S. glede krošnjaškega zakona ter izjavil, da se je sedaj, ko ni več državni poslanec, peljal na Dunaj, kjer je dobil zagotovilo, da bo krošnjaški zakon v najkrajšem času predložen cesarju v potrdilo. Vsi njegovega posredovanja na Dunaju mu je te dni trgovinski min. Fořt pisal, da se odpravijo razlike krošnjaških upravičencev glede blaga ter bo v izvršilni naredbi določeno, da bodo krošnjaški s suho robo, siti, lončarskim blagom imeli iste pravice, kot krošnjaški s polno, da smejo krošnjaški tudi popravljati svoje blago ter da se davek za krošnjaške bukvice in licenco ob enem odmeri, da ne bo treba dvojnega davka. (Burno odobravanje in klici: Živio dr. Šusteršič!) Nato je prešel govornik na kandidature v ribniškem, velikokraškem in žužemberskem okraju. Povdarjal je potrebo discipline v vsaki armadi. S. L. S. vam je dosegla pravico, pravica je pa puška, s katero moramo streljati na nasprotnike, ne pa na lastne somišljenike ali nase! Šest poslancev S. L. S. nas je bilo s Kranjskega, a dosegli smo uspehe, ker smo bili edini! Vsi moramo zato nastopiti za kandidate, katere priporoča S. L. S. (Hrušč. Klici: Mi smo za Skubica!) Mi moramo biti za tistega, za katerega se je večina okraja izrekla, da si gospoda Skubica globoko spoštujemo in ga imamo vsi radi. (Klici: Mi mo bili za Skubica!) Dr. Šusteršič: Manjšina se mora vedno ukloniti večini, velika večina izjav je bila za Jakliča. (Hrup. Klici: Živio Skubic! Verjemite, da so fajn gospod!) Dr. Šusteršič: Dobil bo vsak besedo. (Neki liberalce zakliče neko razžalivo besedo.) Dr. Šusteršič: Povedalo se mi je, da je to zaklical Križman Matija, gostilničar v Ribnici. Pozivam ga, da zapusti shod. (Križman osramočen odide.) Zaupni shod v Ljubljani je bil za to, da bi vsak povedal svoje mnenje. Ker je bilo tedaj Jakličeva kandidatura brez ugovora sprejeta, stranka ni mogla ravnati drugače, kakor da je proglasila Jakliča za kandidata. (Nekaj klicev: Raje s Skubicem propademo!) Jaz kot načelnik stranke moram zastopati to, kar določa večina okraja.

Nato nastopi živahno pozdravljen gospod kaplan Skubic, ki izjavlja, da je to prišlo iz ljudstva samega (Klici: Res je!) in da si on kaj takega še v sanjah ni mislil. Zaradi tega pa ostanejo vsi možje pristaši S. L. S. (Viharni klici: Tako je!) Ta shod je shod S. L. S., kdo izmed liberalcev je nakrat postal tako katoliški, da se tega shoda udeleži? (Veselo.) Kdor je liberalce, naj roko vzdigne. (Eden, menda Lovšin, vzdigne roke ter odide.) Skubic: Ta ima več korajže, kot drugi! Kdor je še liberalce, naj gre vun. (Eden se zopet zmaže skozi vrata.) Skubic: Ta je imel še manj korajže, tretji bo zbežal med nogami. Kdo pa je »ta mladih«, ta naj roko vzdigne in

naj gre. (Neki Miklavce se odstrani iz dvorane.) Skubic: Ta je pa plešast, pa je »mladi«. (Hrupna veselost.) Skubic: Naj bo liberalce »star« ali »mlad«, liberalce je in kot katoliški duhovnik s takimi ljudmi nič opraviti nečem imeti. Liberalci so bili vedno zoper vero. Od takih ljudi ne sprejemam nobenega poročila. Dovolj je »Narod« pisal, da sem »neumen kot krava«, da sem »pijanec«, da sem tako neumen, da sem »Zacherlin pil«. Od liberalcev nečem nobenega priporočila. Vam, možem S. L. S., sem hvaležen za zaupanje in ljubezen, izjavljam pa, in zamerite ali ne: Jaz ne kandidiram! — K besedi se oglasi Franc Lovšin, ki izjavlja: Za Skubica smo proti njegovi volji. Okraj Velike Lašče so lahko že site, ker imajo že deželnega poslanca. Želeli bi, da bi bil pred 28. pr. mes. pri nas še poseben se-stanek zaupnikov. Dne 14. maja bomo oddali svoje glasove gospodu Antonu Skubicu. (Vsi možje dvigajo roke.) Dr. Šusteršič izjavlja, da je bil on bolan in je vsled tega pred 28. bival izven domovine, drugi se bo tak poseben sestanek vršil ter pravi: Ako oddaste glasove gospodu Jakliču, bom tudi jaz delal za Ribničane tako, kot doslej. Govornik obžaluje, da se ni nihče oglašil na zaupnem shodu dne 28. februarja. Takrat je bil pravi trenutek! Vsaka fara ne more imeti svojega poslanca, da bi radi imeli v državnem zboru pet takih Skubicov. Jaklič je kot deželni poslanec storil svojo dolžnost; njegov je bil predlog, da se krošnjašem odpišejo davki. Ponosem sem na to, da bi mogel z Jakličem skupaj sedeti v državnem zboru. Koliko preganjanja je ta mož pretrpel pod baronom Heinom radi ljudske stvari! V najhujših bojih je Jaklič vztrajal, on je skristalizovan značaj ter stoji za ljudske pravice trden kot skala! Gospod Skubic obžaluje, da je radi njegove osebe razpor. Izjavlja, da ne kandidira in če bi bil tudi izvoljen, da ne gre na Dunaj. — Dr. Šusteršič: Izvoljen bo Jaklič, ker je velika večina volivnega okraja zanj. Liberalci so imeli na današnjem shodu svoje ovaduhe in so čakali današnjega shoda. Ako hočete razpor — bo račun plačal le slovenski kmet. — Franc Ilic iz Goriče vasi izjavlja, da imajo vsi navzoči dr. Šusteršiča iz srca radi, da so hvaležni S. L. S. za njeno delo. Zahvaljujemo se danes dr. Šusteršiču in mu izražamo zaupanje. (Živio dr. Šusteršič!) Dr. Šusteršič nato zaključi shod. Kakor čujemo, so ribniški liberalci po shodu si meli roke, češ, da je v vrstah S. L. S. v ribniški fari razpor, a če računajo na strankarsko nezavednost, se bodo končno temeljito zmotili. Včeraj so poslali nekaj ljudi, ki so bili pri zadnji deželnozborni volitvi za Drobniča, da se z našimi ljudmi oglašajo za gospoda Skubica. To bo marsikateremu naših odprlo oči, da bo poslušal glas g. Skubica in volil za ljudsko organizacijo velezaslužnega gospoda Frana Jakliča, ki je in ostane oficijelni kandidat S. L. S. Dolžnost somišljenikov s strankarskega stališča je, delovati na to, da oficijelni kandidat stranke sijajno prodré. Res daleč so prijadrali liberalci, da se ne upajo drugače napre, kakor da se oglašajo za kaplana, katerega v duši ravno tako sovražijo, kot Slovensko Ljudsko Stranko.

(Buren shod v Trbovljah.) V nedeljo sta priredili Kmetsko bralno društvo in Katoliško delavsko društvo javen shod. Ker sta obe društvi pri Slovenski krščansko-socialni zvezi, zato sta naprosili zvezo za govornike. Prišla sta dr. Korošec in dr. Benkovič. Kakor strela z vedrega neba je vest, da si upa Rošev protikandidat dr. Benkovič priti v Trbovlje, presenetila Roševe liberalce. Prosil so pomoči trboveljske socialne demokrate, naj shod razbijejo, a ti so rabeljsko delo hvaležno odklonili. Zato je pa moralo na noge in na shod vse, kar je pod Roševovo komando: celi odbor liberalne stranke — generali brez armade — učitelji in liberalni oštirji, hrastniško delavsko društvo, hrastniški socialni demokrati, celo nadpolica, občinski tajnik ter Roševi sinovi, vsega skupaj kakih 30 oseb, dočim je bilo naših okrog 300. Gromoviti živio-klici so odmevali po dvorani, ko sta prišla poslanca. Motili so že dr. Korošca,

a on jih je spretno in sprotno zavračal. Svojo oliko pa so pokazali liberalci in socialni demokrati zlasti, ko je nastopil dr. Benkovič. Tuli so, kar se je dalo, zakar jim je govornik povedal par gorkih. Ker se predsedstvo ni hotelo poslužiti zadnjega sredstva, pometati razgraje vune, je bil shod zaključen. »Živio dr. Benkovič« je zopet zaorilo po dvorani ter prevpilo liberalne klice za Roša. Dalje bo govorilo državno pravdnistvo. Zanimiv je bil ta shod. Kmetje in delavci, tudi taki, ki se dosedaj niso menili za javnost, so s studom videli, kako nizkih sredstev se poslužuje liberalna stranka. Da s tako ne bodo šli, je jasno. Ze zveza s socialno demokracijo kaže njeno popolno onemoglost. Njeni pristaši so se učitelji, nekateri liberalni oštirji, ki jim to nese, in par paznikov, ljudstva nimajo na svoji strani nič. In potem se liberalni učitelji čudijo, da izgubivajo med ljudstvom ugled! Roševcem pa povemo, da jim bomo to uslugo vrnili pošteno z obrestmi vred; njihovi občutljivi živci se bodo morali privaditi še na marsikatero presenečenje. Naša parola je za naprej: Z liberalci nobene skupnosti več, popolna ločitev od njih bodi naša zadnja smot! Sami zase hočejo biti, pa naj bodo, ljudstvo jih ne potrebuje in ne mara. Roša pa čestitamo na taki gardi. S tem nastopom si je veliko škodoval, zdaj ga bodo njegovi lastni občani še manj marali. Roš sam si ni upal priti na shod. Pristaši »Kmečke zveze« so odšli z zborovanja, navdušeni za dr. Benkoviča, ker so videli strah liberalcev pred njihovim kandidatom.

(Zaderski župan — kandidat v Trstu.) Iz Zadra poročajo, da postavijo Italijani v Trstu kandidatom za državni zbor tamošnjega župana dr. Ziliotto, in sicer kakor protest proti vlad, ki ni dovolila Italijanom v Dalmaciji nobenega mandata.

(Zaupni shod Kmečke zveze v Ptuj.) Dne 25. t. m. se je zbralo okoli 600 zaupnikov Kmečke zveze iz ptujskega in ormoškega okraja, da si določijo kandidata. Predlagali so se dr. Ploj, kmet Kovačec in sodnik dr. Presker. Nazadnje so se zaupniki soglasno zjednili za dr. Ploja, ki kandidira na programu Kmečke zveze. Kmet Kovačec je odtegnil svojo kandidaturu.

(Sijajen shod pri Rebku.) V nedeljo se je vršil »pri Rebku« pri Ajdovščini sijajen shod »Sloge«, na katerem se je predstavil volivcem kandidat dr. Laharnar. Takoj ob prihodu so mu volivci prirejali burne ovacije. Bilo je navzočih na shodu nad 600 mož iz vsega ajdovskega okraja. Do zadnjega kotečka so bili napolnjeni prostori pri Rebku. Shodu je predsedoval lokavski župan g. Vidmar, podpredsednik pa je bil domači župan g. Vodopivec. Dr. Laharnar je ob kratkem označil svoj program, kot program ljudstva ter na temeljito laž postavil pisarjenje »Edinosti«, »Soče« in »Naroda« proti njemu. Zborovalci so bili ogorčeni nad lažnjivostjo liberalnih listov. Dr. Dermastia je nato ob velikem navdušenju govoril o nalogah prihodnjega državnega zbora ter naglašal, da je načelo: »Kmet voli kmeta« pravo le, ako je kmet tudi sposoben za poslanca. Navadni potovalni učitelj pa še nikakor nima potrebnih zmožnosti. Očitajo Laharnarju, da je odvisen. Kdo je bolj odvisen, ali Laharnar, ki je višji uradnik, ali Strekelj, ki je nižji. Dr. Treo s svojimi priporočili bije samega sebe po zobeh. Laharnar bo izstopil iz državne službe in bo potem popolnoma neodvisen. Kaj pa Strekelj? Sicer so pa ravno oni ljudje, ki govorijo o odvisnosti dr. Laharnarja, najbolj odvisni sami, a to od ene same osebe, od Gabrščka. (Veliko odobravanje.) Tudi Gabršček je odvisen od svojih laških in nemških odjemalcev, kar dokazujejo trojezični napisi na njegovi trgovini. Treo je nedavno govoril tudi o zmožnostih. A hud liberalce je rekel, da Strekelj Laharnarju glede zmožnosti ne seže niti do kolen. Sicer pa, če kdo sme, gotovo ni dr. Treo poklican govoriti o zmožnostih. Liberalci se poslužujejo neresnic, a poslanec, ki bi bil izvoljen s pomočjo neresnice, je malo vreden. K sklepu pozivlja navzoče, naj krepko delajo, da bo izvoljen dr. Peter Laharnar. (Navdušeno odobravanje.) Nato je viharo pozdravljen govoril dr. Gregorčič ter razkrinkal liberalne laži o »Slogi-nih« poslancih ter njih delovanju v deželnem zboru. Nova volivna reforma za goriški deželni zbor sicer ni dobra, a boljšega ni bilo mogoče doseči. Sicer pa je dr. Treo sam glasoval za one točke, nad katerimi se sedaj zgraža. Nato raztolmači novi zakon, ki je bil sklenjen. Da ima zakon mnogo hib, je res in so tako hoteli Italijani, ki imajo večino, ki pa se boje volivne reforme, ter bi s tem radi preprečili, da bi bil zakon potrjen. Volitev bo tajna, direktna in se bo vršila v domačih občinah. To so dobre strani volivne reforme. Treo je s svojimi »govori« pokazal, da ne pozna niti opravilnika deželnega zbora. Če ga ne pozna Treo, kako naj ga pozna njegov varovanec Strekelj. (Klici: »A hoče biti državni poslanec!«) Pozivlja navzoče, naj se ne dajo begati po liberalnih neresnicah, ampak naj volijo dr. Laharnarja. (Veliko odobravanje.) Kandidata priporoča še gosp. dekan črniški Murovec, kot njegov sošolec. Nato je govoril še enkrat dr. Dermastia ter ožigosal dr. Treovo govoricenje o vladnem kandidatu in »farsškem prstu«. Na govornikov poziv so se vsi navzoči ob nepopisnem navdušenju soglasno izrekli za dr. Laharnarja. Pri protiglasovanju se ni oglašil niti eden. Navdušenje se dolgo ni moglo poleči. Govornik opozarja navzoče na izjavo šempaškega župana, na katerega se je skliceval Strekelj ter dokazal s tem zopet liberalne laži. Ko se je kandidat Laharnar še zahvalil, je predsednik župan Vidmar zaključil shod ob velikanskemu navdušenju in gromovitih živio-klicih na dr. Laharnarja.

(Socialni demokratje v Gorici) so imeli v ponedeljek dopoldne v Trgovskem domu shod. Bilo je vsega skupaj okrog 180 oseb,

neka možka oseba, a nikdo ni vedel, kdo da je in odkod da je prišla.

Vse mesto se je razburilo. Marsikatero srce je bojazljivo utripalo, ko se je storila noč. Čez nekoliko dni pa so se prebivalci zopet pomirili. Toda kmalu se je zgodil ravno tako grozovit umor, ki pa je mesto desetkrat bolj razburil in prestrašil kakor prejšnji.

Osem dni po katastrofi v ulici Rue je hitelo več mož po cesti Grenard. Bili so precej dolgo pri kozarcu obsedeli in zdaj so hoteli kar najhitreje priti domov. Naenkrat se prikaže na strehi neke hiše mož v sami srcaji in z otrokom v naročju, ter kriči na vse grlo: »Umor! Umor!«

Mimoidoči so hoteli od njega več zvedeti, a on je venomer kričal: »Umor! Umor!« Hiteli so k večnim durim, a bile so od znotraj zaprte. Par krepkih udarcev, in zapah je odjenal. Urnih korakov so hoteli možje po stopnjicah navzgor. Na eni stopnici pred sobo so našli moža s prerezanim grlom, mrtvega in vsega v krvi. V spalnici je na pol viselo iz postelje telo na enak način umor ene žene, in v kuhinji je ležala na tleh služkinja, ravno tako s prerezanim vratom. Brez dvoma je bil umor delo tistega zločinca, ki je izvršil grozodejstva v ulici Rue; da, zdelo se je celo, da se je morilec obakrat poslužil istega orodja.

Mladi mož, ki se je bil prikazal na strehi, je drugo jutro izpovedal svedeče: »Moje ime je Pierre Dulac; star sem dvaindvajset let in izvršujem urarsko obrt. Dve leti sem bil v službi pri umorjenem gospodu Montonu, katerega rodbina je obstojala iz žene, otroka in služkinje. Jaz sem ležal v malih podstrešni sobi; poleg moje sobe je bila spalnica služki-

nje, ki je navadno imela gospejinega otroka pri sebi. Bilo je okrog poludnevih ponoči, ko se zelo žejen zbudim. Vrč je bil prazen, hotel sem si prinesiti sveže vode. Predno pa sem prišel čez zgornje stopnice, zapazim, da se po spodnjih stopnicah plazijo možka oseba. Ker sem zelo slabih živcev, je umor v ulici Rue name jako razburljivo vplival. Ko sem zapazil tujega človeka, mi je zastala kri, in nisem mogel premakniti roke niti noge. Tujec je došel že skoro do stanovanja gospoda Montona. Kar se odpro vrata in ven stopi moj gospodar. Morilec skoči nanj in mu zamaši z roko usta, da bi ne mogel vpiti. Pri tem sem zapazil, da ima lopov na levi roki samo tri prste. V silnem strahu sem bežal po stopnjicah navzgor v spalnico služkinje. Marije ni bilo tam, a otrok je spal mirno in trdno. Vzel sem ga v roke in zbežal na streho. Več ne vem povedati.«

Ves Dieppe se je bil po tem umoru skrajno razburil. Vse je trepetalo. Jasno je bilo, da so vsi ti zločin delo enega moža; a nobenega sledu ni bilo za njim. Vlada je razpisala za njegovo glavo visoko ceno, in policija je razvila največjo delavnost.

V dieppskem predmestju je živel v precej oddaljeni hiši gospa Beaumaurice, čisto sama s služkinjo. Bila je vdova po nekem častniku in se je odlikovala zlasti po čistem značaju in osebnem pogumu. Razburjenje, ki se je polastilo celega mesta, jo je pustilo precej hladno, da bi bil človek pri njenem samotnem življenju ravno nasprotno pričakoval.

Tridesetega aprila okrog desete ure zvečer je šla gospa Beaumaurice v svojo spalnico. Ves dan jo je mučil glavobol, in bila je zelo utrujena. Da bi se odpočila, je sedla na

naslonč. Njej nasproti je stala toaletna mizica, od katere so visele zavese prav do tal. Zadaj za toaletno mizico je gorela svetilka.

Ze se je pričela gospa razpravljati, kar zapazi nekaj, kar ji je navdalo srce s silno grozo. Na tleh se je pojavila senca roke, ki je imela samo tri prste.

Položaj je bil jasen: pod toaletno mizico za zavesami je bil skrit grozoviti morilec. Gospa se je vzdržala popolnoma mirno in je hitro prevdarila, kaj naj stori.

Po kratkem premišljevanju je stopila k vratom in poklicala služkinjo.

Prišla je in gospa jo je vprašala: »Marija, ali veš kje stanuje gospod Bernard?«

»Vem, milostljiva gospa.«

»Pozabila sem, da moram jutri zjutraj plačati pet tisoč frankov. Ti moraš hitro k njemu, in mi prineseš denar!«

»Dobro, milostljiva gospa!«

»Da ti pa gospod Bernard dá denar, hočem napisati izkaz.«

Deklica je počakala in gospa je pisala: Dragi gospod Bernard!

Morilec v ulicah Rue in Grenard je v moji hiši. Pridite z orožniki in primite ga!

Helena Beaumaurice.

Resnično — celo uro je mirno sedela gospa v sobi, kjer je bil skrit pod toaletno mizico zloglasni morilec. Mirno je sedela, hladno in odločno. Tupatam se je prikazala na tleh senca roke, edino znamenje strašne bližine grozovitega morilca.

Slednjič so prišli orožniki, in po hudem boju je bil Jaques Reynauld prijet. Krivda se mu je lahko dokazala in, kar sem že prej povedal, našel je zaslužen smrt pod giljotino.

socialistov, liberalcev in krščanskih socialcev. Shod se je vršil izpočetka popolnoma mrtvo. Predsedoval je kandidat Milost, ki se govoriti ne zna. Govoril je sodr. Ropas o predmetu »Narod in delavec«. Udaril je po »farjih« in dokazoval, da je vera v Boga le izrodek človeške domišljije. Gabršček je povdarjal ono, »kar družji naprednjake in socialiste« ter v prvi vrsti napadal zopet farje ter ligvorijansko moralo. (Pač jako poklican branitelj morale!) Nato je dejal, da rešitve slovenskega ljudstva ni iskati v kmetu. S tem se je lepo priporočil onim, ki jih hoče ujeti za volitve. Gabrščekove klobasarije so se zdele smešne celo E. Kristanu, ki je tudi prišel na ta shod ter zabrusil Gabrščku v obraz, da farba. Bil je velik halo. Shod je napravil na vse vtis komedije. Gabršček je hotel snubiti socialiste, pa so mu dali za enkrat »korbec«, akoravno jim je pripovedoval, da ima mnogo denarja podjetje, v čegar hiši zborujejo. Gabršček je tudi postavil v svojem govoru načelo, da gre moč nad pravico. Dobro vemo, kaj misli. Kar pa se tiče njegove moči, pa ne bo tako hudo.

NAGODBENO VPRAŠANJE.

Budimpešta, 25. marca. Vest, da je ogrski ministrski predsednik Weckerle cesarju ponudil svojo demisijo, je neosnovana. O stanju nagodbene vprašanja se ne ve nič gotovega. Trgovinski minister Košut je pri dnevu ob priliki Košutove slavnosti izjavil, da je dolgotrajna nagodba pokopana.

KMEČKI NEMIRI V RUMUNIJI.

Cernovice, 25. marca. Judovski dunajski listi poročajo: V Jassyju je 12.000 vojakov, ki stražijo mesto, v Pascanyju pa, kjer je proglašeno obsedno stanje, 10.000. Kmetov, ki nameravajo iti mesti naskočiti, je 46.000. Jassy, 25. marca. Kmetje so umorili veleposestnika Tarnoviana v Grejuvi. Nekega judovskega najemnika so kmetje hoteli baje poljiti in s petrolejem zažgati, pa se je za 10 tisoč frankov odkupil. Posestvo so kmetje zažgali. V Jassyju krožijo oklici, kjer dolžijo kralja in vlado, da držita s kmeti. Vlada je izvedela za pisca teh oklicev, državnega pravdnika Taslava in ga je takoj odstranila. Vojaki so nekega stotnika nabili.

Bukarešta, 25. marca. Kmetje so v Fenescu proklamirali republiko. Razdelili so si medseboj zemljo in živino ter sestavili lastno vlado. V Valahiji je 40 vasi zažganih. V Galacu je prišlo med kmeti in vojakmi do boja, v katerem je bilo 25 kmetov ustreljenih.

Bukarešta, 25. marca. Vlada je odpravila v Moldavi kolportažo. Vojni minister je odredil, da se imajo mobilizirati štirje pehotni polki in trije lovski bataljoni.

Bukarešta, 25. marca. Kabinet Cantacuzenov je podal demisijo. Novi ministrski kabinet sestavi voditelj liberalne stranke Sturdza.

Sijajna manifestacija ljubljanskih katoličanov.

Veličastno zborovanje je v nedeljo napolnilo veliko dvorano »Unione«. Glava pri glavi so stali zborovalci v dvorani, od odra do zadnjih kotov, sami krepki, odločni, slovenski možje, ki so z glasnim pritrditvami izrazili svoje prepričanje in svojo voljo. Tudi galerija je bila zavednih krščanskih žena in gospodov tako polna, da se je moralo mnogo oseb vrniti, ker niso več našle prostora. Tudi oder je bil natlačeno poln, tako da lahko rečemo, da se je manifestacije udeležilo 3000 oseb. Zavest pravice se je mogočno dvignila v Ljubljani, jasna in mogočna priča zato je bil zopet veliki nedeljski shod. Shod so počastili s svojo navzočnostjo prevzvišeni knezoškof g. dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki je bil sprejet z burnimi »živjiv-klici«, deželni glavar Oton pl. Detela, dež. odbornik Fr. Povše in mnogo drugih odličnjakov. Od vlade ni bilo nikogar.

V imenu sklicateljev je pozdravil shod g. Karol Polak nakar je bil izvoljen za predsednika gospod deželni odbornik Fran Povše. Resen povod je združil te zborovalce, in vse zborovanje se je vršilo pod vtisom, da sega tvarina govorov vsem do dna duše. Slovesen mir je vladal v tej množici, le semtertje je navdušeno prekipelo in si dalo duška v frenetičnem odobravanju, ki je posebno narostlo, ko je govornik pozval zborovalce, da naj store, kar je v njih moči, da tudi pri nas ne pride do takih razmer, kakor jih obžalujemo zdaj v Franciji.

Dr. Šusteršič je kot jurist vzel francoske ločitvene postavbe ter v jasnih besedah s konkretnimi zgledi pokazal, kako gorostasne so njihove določbe, ki bijejo v lice pravici in pametnemu razumu. Burno je množica odobraval ljudskega govornika.

Prevz. g. knezoškof dr. Jeglič je pa pokazal, iz kakega svetovnega naziranja izvirajo take postavbe, in kako se iste zmote dolžijo tudi pri nas in izvajal iz tega našo dolžnost, da branimo cerkev v izvrševanju nenege zvanja in se ustavimo onim liberalnim težnjam, ki vodijo do francoskih razmer. Oba govora bomo priobčili dobesedno po stenografičnem zapisniku.

Predsednik shoda gospod vodja Povše je prečital potem adresi na svetega očeta in na kardinala Richarda, nadškofa v Parizu, ki so ju zborovalci sprejeli z navdušenim odobravanjem.

Dnevne novice.

+ Umrl je včeraj ob eni uri zjutraj v Ljubljani pokojni duhovnik gospod Jernej Zupančič. — Pokojnik je bil rojen dne 24. avgusta 1838. na Vačah pri Ljubljani ter bil v mašniški posvečen l. 1863. Služboval je potem kot kaplan

v Hinjah in na Dovjem, a moral je vsled boleznih stopiti v pokoj. Kot valetudinarij je živel nekaj časa doma na Vačah, v Zagorju na Notranjskem, od l. 1873 dalje pa v Ljubljani, kjer je kljub rahlemu zdravju z gorečnostjo in v nemo opravljal vse posle dušnega pastirstva spoštovan in ljubljen od vsakega. Ni ga imel nasprotnika. Trg Litijski ga je vsled mnogih zaslug ki si jih je pridobil, imenoval za častnega občana. Bil je večleten predsednik najbolj se razvijajoče podružnice sv. Cirila in Metoda. Žalovanje po dobrem gospodu Jerneju je vse-spolšno. Ves trg je v žalnih zastavah. Pogreb se vrši jutri ob en četrt na deset dopoldne. Počival bode blagi pokojnik na litijskem mirovdvoru, za katerega je skrbel z vso vnmemo, in kateri se more prištevati med najlepše v naši deželi. Mir njegovi duši.

— **Krojaška stavka na Dunaju.** Več tisoč šivilj je izjavilo na shodu, da se zadovoljujejo s 15 odstotnim zvišanjem plače mesto 20 odstotkov pri pomočnicah in z 12 in pol odstotka mesto 15 odstotkov za pomočnike. Na shodu, ki se ga je udeležilo nad 1000 mojstrov, ki izdelujejo posamezne kose, se je sklenilo, da prično danes delati, a da zopet stavkajo prihodnji torek, če ne ugođe podjetniki.

— **Umrl je profesor Bergmann** v Würzburgu, kirurg svetovne slave. Uvedel je namesto karbolne kisline sublimat.

— **Zadela sta parnika** »Princezinja Henrietta« z 20 potniki in »Lord Warden« z 41 potniki. Poškodovana sta oba parnika.

— **Proti ruski dijakinji Leontjev** se je pričela v Thunu 25. t. mes. sodna razprava, ker je umorila v hotelu »Jungfrau« rentirja Charles Müllerja. Obtoženka izjavlja, da je nameravala umoriti Durnowa in ne Müllerja, po naročilu narodne stranke. Pritoževala se je, da jo je preiskovalni sodnik pri predpreiskavi slekel do srajce in jo trpinčil.

— **Umrla je na Turjaku** soproga gospoda poštarja Jerneja Žužka, stara 39 let. Zapustila je soprogu osem nedoraslih otrok v starosti 3 tedne do 16 let. Naše iskreno sožalje!

— **Novomeška klavnica** bode v kratkem dodelana, če se ne moti naš dopisnik, ki nam piše: Klavnica bode najmodernejša zgradba te vrste, četudi malo manjša od ljubljanske. Za vole bode določen poseben prostor, kjer bodo mesarji pobijali živino z električnim strjem. Električni tok bode npeljan s slapa Krke na Fužini. Načrti so že izdelani in v raznih občinskih sejah preraščetani ter odobreni. Slovesno bode otvoril novo klavnico bodoči župan, ki opazuje mestne očete z galerije. Potem bodo enkrat vtihnili porogljivi glasovi, da imajo manjša mesta, nego je Rudolfovo, svoje klavnice.

— **Pod vlak se je vrgla** ob Miramarski cesti neznana, 40 do 45 let stara ženska. Samomorilka je plavalasa in ima poročni prstan. Njeno perilo je zaznamovano z začetnicama F. D.

Novice iz Amerike. V Pottsville se je razletelo 1000 funtov dinamita. Poslopje in več bližnjih hiš je razdejanih, 20 oseb ranjenih. — Lavrence Weir iz Rome je svojo ženo prodal za 6 dolarjev. — V Braddocku sta Jernej Podobnik in njegov sin na dvorišču pretresala smodnik. Po neprevidnosti se je smodnik vnel in eksplodiral. V hipu sta bila oče in sin oba v plamenu. Rešitev ni bila več mogoča. Oba sta v silnih mukah umrla. Doma sta bila iz Stare Oselice nad Škofjo Loko. Oče zapušča ženo in sedmero otrok. — V Jugoslovanski Katoliški Jednoti je vpisanih 7000 članov. Blagajničnega preostanka je 12.884 dolarjev. — Tovarne za izdelovanje kislega zelja so sklenili med seboj trust. — Združene države Severne Amerike delujejo na to, da se naseljevanje kolikor mogoče omeji. Posebna komisija odputuje zato v Evropo. — V Denveru je spal Viljem Schnabel nepretrgoma 50 dni. Ko se je zbudil, je bil gluhi in nem. — V Jolietu je umrla soproga Martina Horvat. Istotam so ustrelili »Slovenski neodvisni politični klub«. — Urednik lista »Glas Svobode« Martin Konda je bil obsojen na eno leto težke ječe.

— **Mnogo dnevnih novic** smo morali danes radi obširnih drugih poročil izpustiti.

Koroške novice.

k Občni zbor izobraževalnega društva v Podlublju na Koroškem se je v nedeljo 24. t. m. vršil ob obilni udeležbi. Predsednik Spöck je otvoril občni zbor, nakar je poročal tajnik Čema o društvenem delovanju. Iz poročila blagajnikovega poročila, da je imelo društvo v pretečenem letu 154 članov. Dohodkov je imelo 677 K 91 h; stroškov pa 600 K 3 h. G. Arnuš je poročal o društvenem gibanju. Knjig se je izposodilo 337, v društvu je bilo 12 predavanj. Tamburaški zbor vodi obč. tajnik Müller, pevski zbor pa Arnuš in Bernot. Društvo je bilo zastopano tudi na II. vsesl. del. shodu v Preski in na del. akademiji na Jesenicah. G. dekan iz Kaplje je daroval društvu 30 knjig. Slovenska Matica pa čez 30, za kar se izreče obema iskrena zahvala. Po teh poročilih je predaval tov. Iv. Nep. Gostinčar iz Ljubljane o socialni demokraciji Poslušalci so pazno poslušali in pokazalo se je, da je bilo to predavanje prav umestno.

k Konjska železnica iz Celovca do Vrbskega jezera je začela voziti od cvetne nedelje naprej. Odhaja iz Celovca, trg sve-

tega Duha ob 6 uri 30 minut zjutraj, 8. uri 25 minut in ob 10. uri dopoldne; popoldne pa vsake pet četrt ure. Ob nedeljah in praznikih je vožnja tako urejena, da vozi popoldne skoraj vsake pol ure. Te vožnje so veljavne samo do 17. maja, za tem bo pa izdan zopet drugi vozni red.

k Ženo je hotel zaklati neki delavec Maritschnig pretečeni teden v Celovcu, kateri je nenadoma znorel. O pravem času so pa prihiteli osebe na pomoč, vsled česar je bila žena le nekaj malega ranjena, moža so pa takoj prepeljali v norišnico. Nenadoma zblazneli je oče šestih otrok.

Ljubljanske novice.

lj O prazgodovinskem človeku na Kranjskem bo danes ob pol osmi uri zvečer v Slov. kršč. soc. zvezi predaval gospod dr. Gruđen. Predavanje bodo pojasnjevale skioptične slike.

lj Umrl so: Višji oficijal južne železnice v pok. in hišni posestnik g. Jož. Kovač, star 56 let; g. Anton Artel, c. kr. profesor v pok. star 61 let. V Šopronju je umrl bivši gledališki ravatelj g. Jurij Schuk, star 71 let.

lj Predvčerajšnji pogreb Avgusta Polaška je pokazal, kako priljubljen je bil pokojni kot pevec in družabnik, ne samo v pevskih krogih, temveč tudi pri občinstvu sploh. Sprevod je vodil trnovski župnik č. g. Ivan Vrhovnik. Poleg raznih deputacij, kakor c. kr. poštinih uradnikov in uslužbencev, pevskega društva »Slavec« itd., izkazalo je tudi pevsko društvo »Ljubljana« svojemu članu, dičnemu pevcu in podpredsedniku z mogočnim zborom in pretresujočimi tremi žalostinkami zadnjo čast in pozdrav. Krasni nagrobni govor predstavnika pevskega društva »Ljubljana« g. R. Šturma ganil je srca vsem navzočim in z oroselimi očmi zapustilo je občinstvo grob nepozabnega pevca »Kranjske dežele«, katero pesem je tolkal s ponosom in ljubeznijo pel. Ob tej priliki moramo najodločnejše prijeti poštno upravo, ki je menda v marsičem kriva smrti tega odličnega pevca. V najhujšem mrazu je Polašek moral brez zimske suknje dostavljati brzojavke, ker menda državi pošta premalo nese, da bi tudi poštnim pomožnim slugam dala pozimi suknje! V tako škandalozno izkoriščanje poštinih uslužbencev se bo treba našim ljudskim zastopnikom z vsemi silami zaleteti!

lj Nasilen tat v šentjakobskem župnišču. Včeraj okoli treh dopoldne, je prišel v stanovanje občaspoštovanega šentjakobskega župnika, gospoda prelata Ivana Rozmana nek nepoklican gost in začel v prvi sobi odpirati mižne predale. Ko je gospod prelat, ki je bil takrat v spalni sobi ropot začutil, je šel pogledat, kaj da je. Opazivši neznanca, je hotel zakleniti vrata in poklicati pomoč. V tem trenutku jel opov začel nekaj mrmrati, nakar je gospod prelat d v vrat odstopil. Lopov je tako nemoteno odšel, ter ukradel za 11 K kolekov po 1 krono in za eno krono poštinih znamk po 10 vin. Mestna policija neznanca zasleduje.

Iz slovanskega sveta.

sl Tisočletnica Borisova. Bolgari bodo slovesno obhajali tisočletnico svojega prvega krščanskega cesarja Borisa. 15. majnik letos bo naroden praznik za celo Bolgarsko. V njegov spomin se ustanovi v Sofiji cerkveno-arheološki muzej. Začeli bodo zbirati za Borisov spomenik. K slavnosti bodo pozvana važnejša slovanska društva in deputacije glavnih slovanskih mest.

sl »Voditelj« po Dalmaciji. Izšla sta zopet dva nemška »Voditelja«: Schmalix »Ragusa« in »Führer durch die Bocche die Cattaro«. Češki »Voditelj« pa ni našel založnika, dasi na stotine Čehov prihaja v Dalmacijo. Naj bi Hrvatje sami za Slovane izdajali take knjižice!

sl Boj za deželo in poljsko narodnost. Pod tem naslovom je izšla v Lvovu knjižica, ki se v njej razpravlja dvajsetletno delovanje pruskega naseljevalnega odbora. — Tekom 20 let je pruska vlada darovala temu odboru 450 mil. mark; sedaj namerava zopet darovati novih 200 mil. v to svrhu, da se »okrajša« poljsko ozemlje. Za teh 450 mil. mark je odbor kupil 300.000 oralov poljskega ozemlja na Poznanjskem in 100.000 oralov v Prusiji. Na tem ozemlju je odbor do leta 1905 naselil 9121 nemških družin. Polaki sicer tudi od Nemcev kupujejo zemljišča ali od leta 1904 ne morejo jih tako lahko razkosati kakor prej, ker pruska vlada ne dovoljuje Poljakom zidati poslopj na kupljenem zemljišču in poleg tega cena zemljišč je tekem 20 let poskočila za 100 odstotkov vsled umetne politike nemškega naseljevalnega odbora. Dalje treba pomisliti, da nemški naseljenec plača iz državne blagajne, dočim polski kupec mora plačati iz svojega lastnega žepa.

O alkoholizmu na Češkem je govoril v Češkem deželnem zboru poslanec Sodinka. Omenil je, da je bilo 25.292 oseb kaznovanih zaradi prestopkov in zločinov, ki so jih storili v pijanosti. Zganjeptje se jako širi, in sicer najbolj v vzhodnih čeških krajih. Statistično se da dokazati, da je zganjeptje najbolj razširjeno tam, kjer so plače poljskega delavstva najnižje in kjer kmetijstvo propada. Agrarna kriza kaže torej tudi v tem oziru svoje zlé posledice. Dežela mora žrtvovati za protialkoholno gibanje že iz lastnega interesa, kajti 180.000 K jo stane o le bolni alkoholisti v blaznici 14% blaznih je znorelo samo zaradi uživanja alkohola.

sl Profesor Aleksander Zabolotski, slavni ruski slovstveni zgodovinar, je dospel te dni

v Sofijo, kjer ostane tri mesece, da ondi proučuje bolgarske razmere in slovstvo. Rusko ministrstvo za narodno prosveto ga je poslalo proučevati razmere in slovstva južnih Slovanov in je že šest mesecev potoval po Hrvaškem, Slavoniji, Črni gori in Srbiji. Iz Sofije odide v Carigrad, odonot pa na Češko.

Razne stvari.

Razstavna ladja. Ker bi radi Japonci osvojili braziljski trg, so sklenili, da odpošljejo v braziljska pristanišča ladjo, ki bo vozila seboj vse japonske proizvode. Na ta način naj bi se trgovci iz Južne Amerike seznanili z Japonci in izrazili svoje želje glede trgovine.

Predor skozi Mont Blanc je sedaj zagotovljen. V enem izmed zadnjih ministrskih svetov so stvar temeljito pretresali in minister za javne zgradbe Barthou je izjavil, da bi bil predor največjega pomena bodisi v prometnem, bodisi v tehniškem oziru.

Ali se naj učiteljice može? Češki deželni zbor je imenoval komisijo, ki se naj bavi z zakonskim predlogom, ki odpravlja prepoved moštiv za učiteljice na ljudskih in meščanskih šolah. Referat je bil jako obširen in vsi člani komisije so se udeležili debate, v kateri so navajali vse razloge za in proti, a niso prišli do nobenega sklepa. Slednjič so sklenili, da se referat poročevalca z vsemi za in proti, ki so se navaali v debati, odstopi deželnemu odboru, ki naj si glavo ubija s tem vprašanjem.

Posvarjena ženska radovednost. Ratiborski list »Katolické Noviny«, glasilo pruskih Čehov, pripoveduje leta zanimiv dogodek iz češke naselbine Oldřišova iz pruske Slezije: V Oldřišovu je bila velika ženitnina; že celo uro pred poroko so stale stare in mlade ženske pred cerkvijo ter pričakovale ženina in nevesto. Ko je to cerkvenik zapazil, šel je v žagrad, vzel sveče in začel jih je deliti dekletom pred cerkvijo in potem prižigati. »Kaj to pomeni?« vprašajo dekleta. Cerkovnik pa odgovori: »Ali ne veste iz sv. pisma, da modre device imajo pričakovati ženina s svetilom?« Nastal je velik smeh in nekatera dekleta niso sveč niti vrnila ampak od sramote zbežala domu s trdnim sklepom, da nikoli več ne bodo tako radovedne.

Pritlikavci v Srednji Afriki. Browne je v spremstvu približno 150 pritlikavcev priredil lov, na katerega so odšli v prvem jutranjem svitu. Oboroženi so bili s kopji, loki, puščicami in 15 centimetrov dolgimi noži. Seboj so vzeli tudi več foksterierjem podobnih psov, ki so imeli ovratnike, vanje pa so vtaknili, dokler se ni pričela gonja šope trave, da ni bilo ropota. Kopja so bila zastrupljena, toda ne na osti, ampak na držaju, kajti kopje prodere do držaja v rano. Obenem so si dajali s piščalkami znamenja. Navadno se razdele v 2 krdeli, ki drugo drugemu gonita divjačino. Predno gredo na lov, se priporoče v varstvo bogu Loadi, ki naj jih varuje. Ako kdo po nesreči na lovu izgine, pravijo, da ga je vrag odnesel na neznani kraj. — Dekle ne marajo, tem večje pa je veselje ob rojstvu dečka. V navadi je mnogoženstvo, vendar pa se zakonska nezvestoba kaznuje s smrtjo, ravno tako tudi obrezovanje. Njihova navadna hrana je meso, kar pa jim ga preostane, ga zamenjajo za žito, krompir in banane. — Ob smrti očetovi zgradijo sinovi nad gomilo kolibo, v katero položijo mesa in banan, kajti v slučaju, da mrtvec vstane iz groba, bi utegnil biti lačen. — Posebno plesi so kaj izvanredni; moške predstavljajo razne prizore z lova, žene pa okrašene v krogu stopajo okoli njih. Jako je v navadi takozvan »sveti« ples. Znanstvo in umetnost.

Cesarica — redovnica. Začetkom marca je odšla abesinska cesarica Taitu v neki samostan, kakor se govori na božjo pot. Sedaj pa je razširjena vest, da bo cesarica vstopila v samostan kot redovnica. Rojena je bila leta 1854, z Menelikom pa se je poročila leta 1883 ter ima hčer Uisero Zeodita, ki je bila rojena leta 1876.

Pobarvane cvetlice. Dognalo se je s pozizkusi, da se dajo cvetlicam barve popolnoma premeniti, da se dajo napraviti zeleni nageljni in lilije itd. V ta namen se vtaknejo cvetlice z odrezanim stebлом v razredčeno anilinsko barvo, ki jo potem vsrkavajo in seveda potem spremene barvo cvetov.

Dvobj se je vršil 21. t. m. med poročni-koma 83. pešp. v Steinmangeru Hirschmannom in Gebhardt. Gebhardt je smrtnonevarno ranjen. Hirschmann je pa ranjen na bradi.

VOJNA V OSREDNJI AMERIKI.

New York 25. marca. Nikaraške in salvadorske čete so honduraško armado popolnoma porazile in zavzele mesto Choluteca. Predsednik Hondurasa je na ladji pobegnil. Nikaraški parniki ga zasledujejo.

POBJEDONOSCEV UMR.

Peterburg 23. marca. Tu je umrl bivši nadprokurator sv. sinoda Pobjedonoscev.

Telefonska in brzojavna poročila.

ROBIČEVA KANDIDATURA.

Slovenji Gradec, 26. marca. Okolu 150 zaupnikov S. K. Z. je 25. t. m. izvolilo za kandidata Franc Robiča, deželnega poslanca in odbornika v Gradcu.

Vuhred, 26. marca. Dn 24. t. m. je zbor zaupnikov določil za kandidata deželnega poslanca Robiča.

ROMUNSKÉ VASI GORE.

Sofija, 26. marca. Ob mei se vidi več rumunskih vasi v plamenu.

672

Potrli najgloblje žalosti nazna-
njamo vsem sorodnikom, prijateljem
in znancom, da je Bogu vsemogoč-
nemu dopadlo poklicati k Sebi na-
šega iskreno ljubljenega, nepozab-
nega najboljšega soproga in očeta,
oziroma zeta in svaka, gospoda

Josipa Ks. Kovača
višjega oficijala c. kr. priv. južne že-
leznice v pokopu in hiš. posestnika

ki je danes zjutraj ob 9. uri v 56. letu
svoje dobe nenadoma izdihnil svojo
blago dušo.

Pogreb nepozabnega rajnika bo
v sredo, 27. marca, ob 5. uri popoldne
iz hiše žalosti, Sv. Martina cesta št. 1,
na pokopališče k sv. Križu.

Svete zadušne maše se bodo brale
v župni cerkvi svetega Petra.

Blagega rajnika priporočamo v
pobožen spomin.

Ljubljana 25. marca 1907.

Minca Kovač roj. Inglič, soproga.
Josip Kovač, sin. — Alojzija Inglič,
tašča. — Avgust Viktor, Andrej in
Ivan Inglič, svaki — Angela Inglič,
svakinja.

Zahvala.

Za vse mnogoštevilne dokaze
srčnega sočutja povodom bolezni in
smrti našega preljubega nepozabnega
sina, brata, svaka in strica, gospoda

Avguština Polašek

kakor tudi za ogromno udeležbo pri
pogrebu izrekamo tem potom vsem
prijateljem in znancom in udeležnikom
sploh našo najiskrenejšo zahvalo.

Posebna zahvala pa še bodi gos-
podom c. kr. poštarnim uradnikom,
osobito g. pošt. ravnatelju Lebanu,
c. kr. poštarnim slugam, slavnemu slov.
pevskemu društvu „Ljubljana“ za
ginljivo, tolažebno petje, predsed-
niku društva g. Šturmu za izbran,
v srce segajoč govor ob odprtem grobu
v slovo predragemu pokojniku, za
mnogobrojno častno spremstvo, ter
vsem darovalcem prekrasnih vencev.

679

Žalujoci ostali.

**Popolna oprema
za novorojence,
otroško perilo**
za vsako starost v zalogi
priporoča znana trgovina perila
C.J. Hamann, Ljubljana.
P. rilo istnega izdelka,
1870 ustanovljeno 1870.

Dr. E. Šlajmer
ne ordinira
do 15. aprila.

F. M. NETSCHEK
c. kr. dvorni dobivatelj
„PRI VELIKI TOVARNI“
Resljeva cesta 3 LJUBLJANA Sv. Petra cesta 37

priporoča svojo ravnokar došlo
velikansko zalogo spomladanske konfekcije
za gospode, dame, dečke in deklice.

Najnižje cene. Postrežba solidna.
A. LUKIČ, poslovodkinja.

Klanjajoč se božji previdnosti naznanja podpisani v svojem in
sorodnikov imenu, da je prečastiti gospod

JERNEJ ZUPANČIČ
vpok. duhovnik, častni občan trga Litije itd.

po kratki, hudi bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v
starosti 69 let, danes, 25. marca, v praznik Mar. Oznanjenja, ob 1/2. uri
zjutraj mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb blagega pokojnika bo v sredo, dne 27. marca, ob četrti
na 10. uro zjutraj na pokopališče v Litiji.

Blagi pokojnik bodi priporočen v blag spomin in gorečo molitev.

V Litiji, dne 25. marca 1907.

Matej Rihar
dekan.

Gostilna z vrtom
je na prodaj poleg dobro obiskane
božje poti in železniške postaje. Cena po
dogovoru. 628 3-2

Natančnejše se izve v upravnistvu
„Slovenca“.

Izjava. 681 1-1

Jaz podpisani Janez Zajc, stanujoč v
Cerkvenih ulicah št. 12, prekličem vse, kar
sem govoril žaljivega zoper gosp. Rudolfa
Jurkoviča, c. kr. uslužbenca v tobačni tovarni,
in izjavim s tem, da je to govorjenje po-
polnoma neosnovano. **Janez Zajc.**

Le en teden!!
od 25. — 30. marca prodajam
veliko množino
oblek:

za moške
po 7 gld.
prej
20 gld.

za dečke
po 3 gld.
prej
8 gld.

za otroke
po 1.50 gl.
prej
3 gld.

Največja
izbora
konfekcije
za dame in
gospode

O. Bernatovič * angleško skladišče oblek
Ljubljana, Mestni trg 5.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene

Posestvo

tik deželne ceste, v bližini Kamnika, hiša
in gospodarsko poslopje, nad 30 oralov
njiv, travnikov in zaraščenih smrekovih
gozdov, se takoj **proda.**
Več se izve pri **Tomažu Bergantu,**
gostilničarju v **Kamniku.** 654 3-2

Borzna poročila.
Kreditna banka v Ljubljani.

Uradni kurzi dunajske borze 26. marca 1907

Založbeni papirji.	Denar	Blago
majeva renta	98 50	108 70
srebrna renta	99 90	100 10
avstrijska krona renta	98 75	98 75
slata renta	116 40	116 60
ograča krona	94 -	94 10
slata	112 -	112 20
posojilo dežele Kranjske	9 11	100 80
posojila mesta Spljet	13 3	13 40
Zader	98 90	100 86
bosn.-herc. žel. pos. 1902	99 35	100 35
češka dež. banka k. o.	99 60	99 70
š. o.	91 20	99 0
saat. pisma gal. d. hip. b.	1 0 -	1 0 76
pešt. kom. k. o. s 10% pr	108 8	1 0 80
saat. pisma Innerst. hr.	100 -	101 -
ogr. cen. deš. hr	99 75	100 28
hip. banke	100 -	100 20
obl. ogr. lokalnih žel. d. dr.	100 -	101 -
obl. češke ind. banke	100 25	101 25
prior. Trst-Poreč lok.	99 90	-
prior. dol. žel.	99 50	-
juš. žel. kup. 1/1 1/2	3 4 -	306 -
avstr. pos. za žel. p. o.	99 50	110 50

Srečke.	Denar	Blago
grečke od l. 1860 1/2.	135 -	136 -
1864	265 -	267 -
tiske	41 75	100 75
sem. kreditne I. amalijske	216 -	216 -
II	272 -	282 -
ogr. hip. banke	48 -	258 -
srbske a fra. 100 -	97 -	96 50
turške	81 25	82 25
šaslika	1 15	13 15
kreditne	140 -	50 -
loomoške	82 -	40 -
krakovske	83 -	96 -
ljubljanske	6 -	1 -
avstr. rud. kriša	45 50	47 50
Jgr.	28 5	28 25
Rudolfove	56 -	60 -
Salcburške	84 50	90 50
Dunajske kom.	482 -	492 -

Debiti	Denar	Blago
južne železnice	135 -	136 -
Državne železnice	562 -	563 -
Avstr. ogrske bančne delnice	176 1	173
Avstr. kreditne banke	469 50	470 50
Ogrske	789 25	7 0 16
Živnostenske	2 2 50	242 93
Premogokop v Mostu (Brüx)	107 -	717 -
Alpske montan	183 -	184 -
Praške žel. ind. družbe	244 4	245 7
Rima-Murányi	136 5	37 50
Trbovljske premog. družbe	271 -	275 -
Avstr. orožne tovr. družbe	25 -	535 -
Češke sladkorne družbe	32 -	134 10

Valute	Denar	Blago
C. kr. cekin	9 1	9 16
40 franki	9 14	19 1 5
10 marke	23 4	23 42
ševreigns	4 12	24 20
marke	11 95	118 5
laški bankovci	95 40	9 6 1
Rubliji	26 75	263 50
Polariji	4 4	5 -

**Slovinci, krasite svoja
stanovanja slovensko!**

Simon Gregorčič:
soha v velikosti 42 cm, modeliral akad.
kipar Repič, cena kron 8.—; zabojček
60 vinarjev;
slika z okvirom 65:85 cm velika, na
pravem platiniranem bromtpapirju za
kron 20.—, zaboj kron 120,
kakor tudi sohi **Prešerna** in **Vodnika**
v isti velikosti za 7 K, v velikosti 29 cm:
Prešerna, Vodnika, Kersnika,
Levstika in **Slomška** priporoča

Jernej Bahovec
v Ljubljani 468 3-3
poleg Prešernovega spomenika.

Gospodična,
ki je izvežbana v trgovini, sprejme se
tako kot **prodajalka** za filijalko pri
J. Zalazniku, Stari trg 21. 678 1

Zanesljiv
hlapec
h konjem se takoj sprejme v to-
varni za barve v Dolu pri Ljub-
ljani. 678 3-1

Peško društvo „Ljubljana“ in „Narodni dom“.

Znano je že dolgo ljubljanskemu občinstvu kako so nastopili gospodje v »Narodnem domu« proti peškemu društvu »Ljubljana«, kateremu se je nenadoma in brez povoda odpovedal društven lokal. Da se dā izraza in duška ogorčenju, vršil se je v »Meščanski pivovarni« v nedeljo dopoldne shod po § 2.; dvorana je bila natlačena polna in zastopniki vseh slojev ter pristaši vseh strank so z ogorčenjem sodili in obsodili frakarijo, ki vodi »Narodni dom«. Upraviteljstvo je bilo povabljeno, a poguma ni imel nikdo, da se shoda udeleži. Prisel je pa »Narodov« urednik Pustoslemšek. Shod je otvoril predsednik »Ljubljane«, Rado Šturm. Predsednikom shoda je bil izvoljen Potnik, zapisnikarjem Mali. Prvi je govoril predsednik društva, Rado Šturm. Njegov govor je bil izvrsten in nam podal jasno sliko glede gospodarstva onih krogov, ki hoče biti voditelji naroda. — V svojem govoru se je spominjal Šturm početka pevskega društva »Ljubljana« in težkoč, s katerimi se je moralo boriti ves čas obstoja, za katerega se ima zahvaliti le vstranosti in energiji pevcev. Uvaževali pa so društvo vedno tam, kjer je bilo treba delati štafazo (zastonj seveda, ker »gospoda« ne plača! Op. por.) — Toliko gnilobe in mrtvega življenja ni nikjer, kot pri nas, kjer ne vlada narodno srce. (Klici: Frak! Sramota! Škandal!) Nas teptajo in zatirajo brez primere, tako da se moramo zgražati. (Fej! klici.) — Namen društvu in pevcom ni politični; delati smo nad strankami za narod. Merodajni faktorji so nas le izkoriščali, tudi marsikaj krajevar smo dali za »Narodni dom«. (Dr. R.: »Dom za žlahto!«) Narod pa je bil izbačen iz »Narodnega doma«, ki so ga zasedli frakariji, narod pa je ostal pred vratmi. »Ljubljana« je dobila svoj lokal, — malo luknjo, kjer je zdaj kuhinja. Bili smo potrpežljivi in požrli to klofuto. (Klici: Proti dragemu plačilu! Govornik: Da, zastoni ni »Narodni dom«!) — Zahtevali smo boljšega prostora, ga tudi dobili, toda bili smo le plačniki, drugi pa najemniki. »Narodni dom« je danes tako prazen in zapuščen (Klici: Od Boga tudi!) kot nobena hiša v Ljubljani. Kljub temu smo morali plačevati za eno sobico 400 kron! Seveda se je tako moralo društvo finančno boriti. Kljub temu, da smo gojili izključno le slovensko pesem, je bila politična strast, ki je dosegla svoj vrhunec. V tem boju teptajo vse! Bili smo vedno kot pevec nevrtni. A vendar je le politična strast zahtevala žrtve. Ne odpovedali, ampak izbačili so nas iz »Narodnega doma«. (Škandal!) ki se danes lahko zove »Narodna mrtvašnica.« (Tako je!) In vendar je naš ta »Narodni dom«, mi smo njegovi gospodarji, ne pa frak in klak! (Urnebošno odobranje.) Prišel bo čas, ko bomo vzeli mi kot narod ne le metlo, ampak pest v pomoč in pogladi jih bomo prej kot se nadijalo na cesto. Doslej smo spali, a sedaj bomo vračali vsako klofuto in za vsako vrnilli dve. Naj ne misli ona ohola gospoda, da je ubila naš. Ubila je sebe! Mi ne poznamo strankarstva, pod našo zastavo je vsak svoboden, pravice mišljenja ne kratino nikomur, a si ga tudi kratiti ne damo, najmanj pa ne od frakarstva in žlahte. (Pereat frakarija! Pereat žlahta!) Svoj čas je bil predsednik g. Dachs, ker je bil delaven član in dober pevec, podelili smo mu to čast! Ali je zato postalo društvo klerikalno, ker je bil naš predsednik pristaš klerikalne stranke? To smo pojasnili tudi v dnevnikih, a vsa pojasnila niso nič pomagala. »Slovenski Narod« (Klici: Naivejši lažnjivec in obrekovalec!) sploh ni niti tega priobčiti hotel, celo plačane »Poslanega« ne. (Fej! Fej! Škandal. Lažje kot cigani!) Rezultat je bil ta, da smo klerikalci ostali. In že tedaj smo grešili, da nismo priložili gotovim ljudem (Klici: »Slovenski Narod! Fej! Sramota. Škandal!«) že davno zasluženih klofut. Toda g. Dachs je bilo na tem, da društvo prospera. Odstopil je od predsedništva. Nam je bilo sicer hudo, a končno smo se udali. (Živio Dachs!) Komaj pa sem postal mesto njega jaz predsednik, postal sem čez noč tudi jaz klerikalec. Odbor »Narodnega doma« je hotel le »liberalne« pevce. Nobena stvar jim ni več lepa (Klici: Oni dol! mi gor!). — Govornik pravi nadalje: Po Ljubljani se širi vest, da smo ostali dolžni in oni ki to širijo, so nekateri člani novorojenega mrtvega deteta, pevskega društva »Zvon«, ki nas obrekujejo. Ne, šli smo le radi politike. Mi pa bomo še obstali in ostali slovenski pevci (Klici: Ali vas je Malovrh potrdil?) in naše zastave se ne polasti nikdo. Toliko let smo podpirali v svoji dobrodušnosti našo slavno žlahto in frakarijo, da so v »Narodnem domu« preicali svoje frakarske veselice in bale, sedaj pa bo konec tega. Naj uporabijo prostore magari za vojašnico. (Klici: Liberalno! Ne bo več treba!) Še vsak gostilničar je šel v »Narodnem domu« v nič, dasi plačuje kot podjetnik za 14 sob le 130 kron letne najemnine. Narodno društvo mora plačati seveda za zabave žlahte 400 K. (Sramota!) To je »birtšaft!« Ob takih razmerah mora zavreti kri še tako mirnega človeka; prisiljeni smo bili, da enkrat udarimo. Liberalci so si sedaj ustanovili »Ljubljanski Zvon« (Klici: Pa še ta ni čist!), ki obstoja že kakih šest mesecev. V tako konkurenco se menda mi ne bomo spuščali. (Smeh, Klici: Cinglat!) Naj jih imajo v štafazo (Tavčar in Tavčarica!) liberalci. (Klici: So izumrli! Amen! Smeh.) To pa povemo: zastave, naše drage zastave, ne dobi nikdo v roke! Raje jo sežgemo pred »Narodnim domom«. Pred »Zvonom« mi kapitulirali ne bomo. Vsled odpovedi stanovanja, smo prišli seveda v hude zadrege. Kje naj dobi društvo, kjer se vrše redne seje, in se vedno poje, primernih prostorov? Iskali smo in se končno obrnili na družbo »Union«, ki nam je po mož-

nosti priskočila na pomoč. (Živio!) Upravitelj »Narodnega doma«, g. Svetek je dobil vabilo na shod, a nam je poslal tole pismo. (Govornik ga prečita), v katerem pravi, da je on samo izvršitelj ukazov. (Živio Bleiweis! Živio žlahta!) Ta logika je čudna. »Narodni dom« je falitno podjetje, to pravijo gotovi faktorji sami — razpolagajo pa navzlic vsemu temu z njim. (Bleiweis v vsako reč stika svoj kljun!) Sicer pa ne dvomim o poštenih besedah g. Svetka, oni je samo žrtev frakarije. (Klici: Zakaj pa Svetek Bleiweisa vnu ne vrže in ostale žlahte, če je upravnik? Zakaj ravno »Ljubljano«?) Novine bodo o današnjem shodu pisale, in vem, da vse ne bodo resnice poročale. (Klici: Stari lažnjivec »Slovenski Narod« bo, kakor vedno, lagal!) A to ne spremeni našega stališča. Mi bomo delali v smislu našega programa naprej. Naš sklep pa se glasi: »Pod obstoječimi razmerami naše društvo nikdar več ne prestopi praga »N. D.« To klofuto bo občutil »Narodni dom« sam najbolji. Nikoli nismo od frakarije imeli ničesar, a ti izlezani, naduti gospodiči nas hočejo komandirati. Pri 11 veselicah, ki smo jih napravili v »Narodnem domu«, smo imeli 11 krat zgubo. Vedno smo pogoreli. Za frakarsko štafazo in za občudovanje žlahte (židanih kikelj in špic!) smo bili vedno dobri — k nam jih ni bilo nikoli, ker jim je bila vstopnina 20 kr. previsoka. (Klici: Pregrejte! Idite ste!) 15 let so nas izkoriščali, a na naše prireditve niti kubicov niso poslali. Tudi ko smo letos v »Unionu« priredili 15-letnico, so nas pozabili. Prišli so zastopniki vseh pevskih društev iz hrvatske, a izvemši »Slavca« ni bilo nobenega domačega društva. Nič boljše se ni obnašal ljubljanski Sokol (Živio frakar Murnik!), kateremu smo saj 100-krat peli na njegovih veselicah; edino Šiskarski Sokol se je polnoštevilno udeležil slavnosti. Dobro bo, če si to zapomnimo. Tistega narodno-naprednega občinstva ljubljanskega seveda tudi ni bilo. A to je umevno. Inteligenca ima samo zmisel za Kašperl-teater ali kaj sličnega (Klici: Kinematograf! Smeh.) A ravno ta žlahta in frakarija nas je hotela sedaj še moralno uničiti, ki ni bilo tem narodnim morilecem dovolj, ko so nas skušali materialno ubiti. (Znana taktika liberalcev!) Pa naj bo, kakor hoče! to izjavljam danes: »Ljubljana ostane« nevtralna, njej se gre samo za slovensko pesem in se ne bo klonila nobeni stranki. Njegov govor naj se ne smatra kot političen, ker je govoril le v imenu globoko užaljenih pevcev. (Burno odobranje.) Končno prosim še vse navzoče, naj mojega govora politično ne izrabljajo. — Nato dobi besedo g. Dachs, ki naznanj shodu, da vlada obhoda z godbo še ni dovolila, kakor mu ravno naznanja magistratni svetnik g. Lavtar. (Nameravalo se je namreč iti po zastavo v »Narodni dom« in prenesti jo v »Union«.) Sicer je pa dvomljivo, če bi bil ta obhod umesten, ker imamo dopoldne pogreb našega podpredsednika. Nato pravi g. Dachs: Kar vas je starejših, se še vsi spominjate, da je na prostoru, kjer stojim sedaj »Narodni dom« nekaj rastle trava. Jedla je živina in imela saj ona od tega prostora nekaj dobička. Kdo ima sedaj kaj od tega, ko raste trava na zapuščenem vrtu zapuščenega »Narodnega doma«? (Klici: Oslji in žlahta! Smeh.) Stavba je bila napravljena za vse Slovence, ne pa samo za frakarijo. (Saj to sploh Slovenci niso!) Za »Narodni dom« se je svoj čas povsodi s puščicami in znakami nabiralo, tudi pri nas obrtniki in delavci. Za dajanje nismo bili preslabi. Ko pa so otvorili poslopje s sijajnim banketom, ostala je gospoda sama med seboj. Zavladal je klak, in fraki so se vrtili vso noč in se uklanjali ne vem komu. (Narodnim babam! Smeh.) Konečno smo veselili, da saj enkrat vemo, s kakimi ljudmi imamo opraviti. Nad postopanjem izvestne klike se zgražajo tudi Hrvatje. Naj ta gospoda le sama prireja svoje veselice, naj sama rešuje narod. Mi ne zapustimo naše zastave, »Narodni dom« in frakarija pa bosta občutila še občutno zadani nam udarec, katerega ne pozabimo nikoli. Kadar nas bo liberalna stranka zopet kam vabila, pokažimo ji enostavno — fige. Naj ostane gospoda sama med seboj. Mi delamo, žlahta in frakarija bosta pa komandirali, verjemem, da bi jim to bilo všeč. A sedaj je konec vsega tega, pa naj »Slovenski Narod« laže še podležje, kakor je lagal doslej. (Živio Dachs, Burno ploskanje.) Nato se oglasi k besedi g. Orehek, ki pravi: »Po mojem mnenju so gg. govorniki vse premilo govorili. Govorimo jasno, kaj bomo hodili, kakor mačka okolu vrele kaše. Saj vemo, kako stoč stvari. Upraviteljstvo ni krivo na odpovedi, kriv je le generalni štab liberalne klike ljubljanske. (Res je! Tako je!) Torej bodi ost »Ljubljana« direktno proti nji obrnjena. Dobro je, da je enkrat »Ljubljana« sprevidela, ne toliko upraviteljstvo »Narodnega doma« kot generalni štab liberalne stranke. Za »Ljubljano« odhod iz tega doma ni žalosten, ampak doba preorojenja. Noben pevec naj se ne udeleži nobene veselice v »Narodnem domu«, zlasti naj ga bojkotira žensvo. Predlaga, da se to sklene. Predsednik društva Šturm se enkrat povdaja, da gre društvo le s stališča pevcev ne s političnega. Nadalje konstatira, da pevcom niso dali na razpolago društvene godbe za spreved. Tu bomo izvajali konsekvence in vseh 31 podpornih članov, kar nas je, bomo odstopili. Najemali pa bomo odsej le voaško godbo. Orehkov predlog glede bojkota je bil z večino sprejet. K besedi se javi še g. Boštele, ki pravi, da je sedanjim liberalnim prvak g. Trstenjak svoj čas tudi že bil imenovan »ajmoh-tar«, ker je bil pri društvu. Tedaj smo ga na željo liberalne stranke odstranili. »Slovenski Narod« se je vedno zaletaval v društvo. O priliki izleta v Zagreb je isti list po poročilih izvedencev dr. Stora, prof. Hubada in Stritofa tri dni hvalil »Ljubljano«. 4. dan je vse zopet prekal, ker je prišel do prepričanja,

da je dobro petje odvisno samo od tega, če je kdo »Narodov« ljubljence ali ne.

Nato popraša predsednik, če želi še kdo besede. (Klici: Ali ni nikogar, ki bi žlahto zagovarjal? Sedaj je še čas.)

Nato prečita gospod Dachs ravno došlo noto vlade, ki prepoveduje nameravani obhod, in ga dovoljuje samo z ruto, predpisano od vlade. Svoj ukrep utemljuje s tem, da obstaja nevarnost za kaljenje miru in reda. (Klici: Za žlahto se boje! Ropot.)

Nato se predsednik zahvali vsem udeležencem na obilnem posetu, ter jih prosi, da se v znak sožala po umrlemu podpredsedniku g. Polašku dvignejo s stolov.

Ker se nikdo več ne oglasi k besedi, zaključil ob tri četrti na 12. predsednik živahni shod.

Znanstvo in umetnost.

Erich Wasmann in njegovi kritiki.

Kako živo so zadela zagovornike protikrščanskega svetovnega nazora predavanja jezuita biologa Ericha Wasmanna v Berlinu, pričajo različne brošure in podlistki v nemških liberalnih listih. Zberimo nekaj teh glasov. Kar je najbolj značilno je to, da se nikdo naravnost ne loti Wasmannovih dokazov za teizem, ampak vsi vprek mu le očitajo, da on kot redovnik ne more in ne sme nepristransko soditi o znanstvu, ker ga pri tem ovira njegovo veroizpovedanje in cenzura cerkvenih predstojnikov. Tako žvrgolē svobodomiselnih piščki po feljtonih in mislijo, da so s tem ovrgli lapidarno dokazovanje patrovo. Zlasti nekaj je, česar se bogoneznanci in bogotajci skrbno ogibljejo, dokaz, ki ga je P. Wasmann doprinesel za dejstvo, da življenja ni moč razložiti zgolj iz mehanskih in kemijskih činiteljev. Pozicija Wasmannova je v tem trdnjša, ker je nedavno znameniti biolog Driesch izjavil v svojem delu, da je za razložitev življenjskih pojavov v celici potreba zateči se k »formalnim principom, ki si jih je treba misliti podobno, kakor Aristotelevo entelehije.« Torej v organizmi deluje neka izvenmehanska sila, ki uravnava vse mehanske in kemijske procese tako, da se doseže življenjski smoter organizmov. Metafiziška, netvarna smotrana in uravnajoča sila! To moniste neznansko boli, kajti oni trdijo, da je vse življenje moč razložiti zgolj iz tvarnih vzrokov in da nikjer ni ne duha ne duševnih principov. Ker Wasmann noče verovati v to, da se je življenje pojavilo vsled samostvarstva in da je tvar večna, mu očitajo feljtonisti monizma nedoslednost, transcendentalnost, misticizem, dvojno naravo: jezuitsko in znanstveno itd.

Kako zagonetni so življenjski pojavi monističkim naravoslovcem, jasno priča med drugim knjiga, ki je ravnokar izšla kot del zbirke »Aus Natur und Geisteswelt« — »Die Erscheinungen des Lebens«. H. Mische. Grundprobleme der modernen Biologie. Leipzig. 1907. V tej knjigi razloži pisatelj mehansko, kavzalno razlago življenja in finalno, smotrano. Mesto pa da bi pisatelj izkušal obdve razlagi pojit, kakor je to storil Reinke, zlasti v svoji »Filozofiji botanike«, izjavlja, da tega ni moč, ker bi potem to privedlo do dualističnega naziranja o svetu. Tega pa bogvari! Tu se jasno vidi, kako se monisti rajši odrečejo vsake razlage naravoslovnih dejstev, kakor da bi priznali stvari, ki so njihovevemu načelnemu naziranju nasprotno. In vendar priznava Mische, da »je živeča substanca popolni X« in da se živi organizem razločuje od vsakega stroja. Kajti stroj ne more samega sebe zgraditi, sam sebe izpopolnjevati, rasti in se množiti, dočim je to v stanu organizem. In vendar pisatelj noče priznati nadtvarnega principa, ki uravnava delovanje organizmovih sil njegovim smotrom primerno. Kdor to stori, ta ima »dvojno naravo« in ni »docela znanstvenik« ali kakor trdi poročevalec liberalne »Frankfurter Zeitung« od dne 20. februarja t. l. o Wasmannu: »Ne more se mu dokazati stvarnih napak«, toda on se pripoznava za pristaša srednjeveških nazorov in to zadostuje, da se ga obsodi.

Kakšen nesmisel pa na primer sme trditi znani dr. Viljem Bölsche in vendar ves »svobodomiseln« svet sprejme njegov koran brez ugovorov. Seveda treba pri tem pojem »svobodomiselnega sveta« zelo omejiti, kajti znanstveniki se za Bölschejeve fantazije ne zmejnjo. Ravnokar je neumorni in neutrudljivi popularizator Haecklovih dogem izdal novo knjigo: »Im Steinkohlenwald« Stuttgart (brez letnice). I. Mark. Bölsche tu toži, da se rabi za razlago počasnega razvoja vseh organizmov od stopnje do stopnje veliko več milijonov let, kakor jih fizika priznava za zemljo, odkar je bilo na njej sploh mogoče življenje organizmov. In vendar — vzlic fizikalnim dejstvom morajo imeti prav descendentne podmene Viljema Bölscheja! In potem se poročevalec liberalne »Kölnische Zeitung« od 20. februarja t. l. bridko pritožuje, ker je P. Wasmann v Berlinu priporočil svojim nasprotnikom pri diskusiji, naj se uč malo bolj logike. To — pravi »Kölnische Zeitung« — ni galantno. Mimogrede omenjeno je »Grazers Tagblatt«, znano glasilo za poneumnjevanje alpskih Nemcev, svoje poročilo o Wasmannovih predavanjih dobesedno prepisala iz omenjenega poročila »Kölnische Zeitung«, ki je naslovljen: »Der umgekehrte Galilei und sein Richter«.

Največje poročilo o Wasmannovih predavanjih od strani nasprotnikov je brošura »Der Kampf um die Weltanschauung in Berlin«, Dr. Rich. Burdinski. Berlin 1907. 41 str. M. 0.60. To poročilo je zrlō površno, osvet-

luje pa prav drastično filozofsko neznanje Wasmannovih nasprotnikov. Tu stoji zapisano, da je glavni oponent Wasmannov, profesor Plate, trdil sledeče: »Ako vsprejememo stvarnika materije, bi to bila le nova uganka mesto stare; kajti potem bi se morali zopet povprašati, odkod ta stvarnik.« (Str. 23.) Tak učenjak, ki mu je pojem absolutnega bitja, ki ima vzrok svojega bivanja samo v sebi, popolnoma neznan, se hoče kosati v filozofskih vprašanjih s P. Wasmannom! Dobri dr. Bölsche je, kakor piše ta brošurica, nasproti Wasmannu izjavil, da ni treba zato, da se dokaže živalski postanek človekov, najti vseh prehodnih vezi med opicami in človekom, kajti že »logika samaposebi sili do tega sklepa«. In dejal je še sledeče, kar zasluži biti ovekovčeno: »Najnižje, kar je, je duša propalega človeka. Visoko nad njo se povzpneja duša popolne živali s svojo materialno ljubeznijo«. »Das niedrigste, was es gibt, ist die Seele des verkommenen Menschen. Hoch erhebt sich über sie hinaus zuweilen die Seele des vollkommenen Tieres mit seiner Mutterliebe.« — Iz tega sklepa Bölsche na živalsko potomstvo človekovo. To je na vsak način logika, ki »samaposebi sili«. V diskusiji se je odlikoval tudi znani dr. Friedenthal, ki je trdil, da kemiško sorodstvo med človeško in opičjo krvjo »dokazuje genetiško sorodstvo med človekom in opico«. Vzlic temu nelogičnemu indukcijskemu sklepu je trdil dr. Friedenthal — kakor poroča Burdinski — da »ima slavni raziskovalec mravelj, P. Wasmann, dvojno naravo«. Sicer pa se dr. Friedenthal strinja s P. Wasmannom v tem, da živali nimajo pravih pojmov, ker tudi nimajo jezika. Nič manj slaven ni bil pri priliki psihiater Juliusberger. Zanj ni duše, ampak zgolj kompleks dušnih pojavov. »Nesmrtna, enostavna duša ne more zboleti in hirati«, Juliusberger meni namreč, da to trdijo teisti. Neki dr. Itelson, ki se je tudi pri diskusiji oglašil, je, kakor poroča monist Burdinski, dejal, da je cerkev še nedavno učila, da sicer jedro kometov sledi zakonu gravitacije, toda rep kometov je zato tu, da oznanja jezo božjo. — Naj to stoji brez komentarija.

Tako pobija dr. Richard Burdinski P. Wasmanna s kometovimi repi. Res pa je — čeprav v nasprotnem smislu, kakor želi pisatelj — kar je Burdinski napisal na koncu svoje brošure za šestdeset fenigov:

»In iz Berlina se širijo glasovi po celi Nemčiji in budijo odmeve po celi deželi.«

Globoko pod nivojem omenjene brošurice za 60 fenigov stoji podlistek v zadnjem »Slovenskem Narodu« od dr. Borisa Zarnika, našega rojaka, privatnega docenta v Würzburgu. Dasi dr. Zarnik izreka Wasmannu kot znanstveniku svoje »največje spoštovanje«, mislimo, da Wasmannu nič ne bo žal, če o tem spoštovanju nič ne bo izvedel, nam pa je pri najboljši volji nemogoče, izkazati dr. Zarniku čast, njegov podlistek ocenjevati. Otmimo le nekaj najbujnejših cvetk Zarnikovega duha nepozabnosti:

»Descendentno teorijo, ki jo je »nezmotljivi papež Pij IX. zavrgel kot protiversko, to descendentno teorijo zagovarja v svojih predavanjih jezuit Wasmann.« — O Bogu modruje docent iz Würzburga sledeče: »Čemu je pač treba, da pripoznamo neki vzrok, ki je popolnoma odveč, ki se nikjer ne pojavlja? ... »Nekak imaginaren bavbar«. ... »Zakaj ravno en vzrok, zakaj ne deset vzrokov, za ne sto?« ... »Edina rešitev tega problema je to, da je vzrok sveta vedno v svetu samem, to je, da svet nima početka, ker tudi nima konca«. ... »Razvidno je torej, da pridemo do monizma«.

To je tako globoko zamišljeno in znanstveno, da to nedoumno modrovanje z veseljem prepuščamo v pretres bravcem, katerim je namenjeno.

Cerkveni letopis.

Obredi Velikega tedna v stolnici.

Velika sredo: Ob 4. popoldne pete jutranjice, ob isti uri tudi v četrtek in petek.

Veliki Čertek: Ob 7. tiha sv. maša. Ob 8. pontifikalna sv. maša. Med sv. mašo posvečevanje sv. olj. Po sv. maši prenos Najsvetejšega v božji grob. Umivanje nog v to odločenim starčkom. Razkritje oltarjev. — Ponoči od četrta na petek molijo moški častivci sv. Rešnje Telo.

Veliki Petek: Ob 1/6. zjutraj križev pot. Ob 3/9. pričetek sv. opravila, med katerim se poje pasoj. Odkritje križev in počestčenje istega. — Po opravilu nemška pridiga.

Velika Sobota: Ob 5. zjutraj se izpostavi Najsvetejša. Ob 1/6. blagoslov ognja. Začetek sv. maše ob 1/9. Ob 4. popoldne slovesne jutranjice in po sklepu teh procesija Vstajenja po sledečem redu: 1. Rudeče bandero Vstajenja, za tem gredo moški. 2. Belo bandero N. Lj. G., za njim žensvo s prižganimi svečam. 3. Vojaška godba. 4. Zastopi: a) mestni magistrat in odbor; b) trgovska zbornica; c) poštni uradniki, finančni, srednješolski profesorji, sodni uradniki itd.; d) deželni odbor. 5. Frančiškani, bogoslovci, stolni kapitelj in premil, g. knezoškof z Najsvetejšim. 6. C. kr. deželna vlada.

Velikonočna nedelja: Ob 5. zjutraj blagoslov jedit. Sv. maše po navadi. Ob 10. pontifikalna sv. maša in po tej se bo podelil papežev blagoslov. Popoldne ob 3. potresna procesija pred mnsko cerkev po tem redu: 1. Rudeče bandero in za njimi moški; 2. frančiškani, duhovščina, knezoškof z Najsvetejšim; 3. žensvo. — Ob neugodnem vremenu bo izpostavljeno v stolnici Najsvetejša.

Cerkveno petje pri obrednih molitvah Velikega tedna v stolnici. Proizvajajo čč. gg. ljubljanski bogoslovci. Pričetek vsakokrat ob

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški, telefona števil. 187.

4. popol. Velika Sreda: A. Foerster (harm.): Lamentatio »Manum suam...« v C-duru. — J. Strubel op. 47: Responsorium »In monte Olivet...« v d-molu. — A. Foerster: Miserere v c-molu. — Veliki Četrtek: A. Foerster (harm.): Lamentatio »Ego vir...« v C-duru. — J. Strubel op. 47: Responsorium »Omnes amici...« v B-duru. — Palestrina: Miserere v F-duru. — Veliki Petek, dopoldne: Bella: Passion. Popoldne: A. Foerster (harm.): Lamentatio »Recordare...« v C-duru. — J. Strubel op. 47: Responsorium »Sicut ovis...« v a-molu. — A. Foerster: Miserere v c-molu.

Slovensko gledališče.

Pravzaprav bi mi lahko molčali o zadnjih gledaliških predstavah, ker res ni mnogo povedati o njih. Da vendarle pišemo o njih imamo svoj vzrok. Naj izve svet in se prepriča, kako izbornost vodstvo ima gledališče. Čujte! — V soboto zvečer se je še enkrat vprizorila burka »On in njegova sestra«. — Gostovala je gospa Polakova. — Zaradi nje je bilo gledališče seveda polno. — Baje pa se je branila nastopiti, ker se je ta burka igrala že kot popoldanska predstava ob nižjih cenah. — Česa ne uživajo gledališki posetniki! — No, Polakovo vsak rad vidi, pa bi jo mnogo rajši, če bi nastopila še v kaki drugi igri. Seveda je bila kot vedno izvrstna in bila živahno aklimirana. — Prav dober je bil tudi Verovšek.

V še večji stiski je bil gospod »intendant« včeraj. Naj nam ne zameri občinstvo, da se večkrat pečemo z njegovo osebo, — ali on je vzrok, da je repertoar pod vsako kritiko. Naj nam kdo pove, kaj je bilo zadnje tri mesece dobrega? — No, in včeraj, ko se je šlo za benefico dramskega oboja, bi se zvečer skoro ne bila mogla vršiti predstava. Naštudirana ni ničesar. Meškovo igro je prepovedala cenzura. »Pot okoli zemlje« se pa ni moglo vprizoriti, ker je baje preveč tehničnih zaprek. Hudobni jeziki govore, da gospod »intendant« niti ni vedel, da ima gledališče — slona. Če bi se bil obrnil na nas, bi mu bili svetovali, naj prosí vodstvo menažerije; tam imajo lepega živga slona. To bi bila reklama, vredna sedanjega gledališkega vodstva. Pohlevna Luca pa bi prišla ob ves kredit. In pa ta ubogi, stari »Revdč Andrejček«! — Celo za benefico pride prav! Občinstvo pa je popolnoma drugega mnenja, kot takile profesorji, ki jim je nemila usoda izročila vodstvo gledališča, zato pa gre raje na Posavje ali pa k Božjemu grobu. Gledališče je bilo namreč včeraj obakrat prazno, tudi zvečer, ko se je sicer prav dobro igral »Divji lovec«. — Odsotnost občinstva je glasna nezaupnica sedanji intendantci, in če ta ostane še na krmilu, je že a priori slovensko gledališče pokopano. —

Štajerske novice.

Š Umor v Studencih pri Mariboru. K orožnikom v Studencih je priletela v petek, dne 22. t. m. posestnica Marija Mlinarič ter začela pripovedovati, da jo je delavec Anton Sloček, s katerim je živela v konkubinatu, zvabil v klet, kjer jo je napadel s sekuro in nekim železom. Kričal je: »Sedaj je tvoja zadnja ura!« Posrečilo se ji je ubraniti se napadalcu ter zbežati v sosednjo hišo, od koder je šla k žandarmeriji. Dva orožnika in občinski sluga so šli z Marijo Mlinarič v hišo, kjer so našli Sločka v kleti nezavestnega v svoji krvi ležati. Prenesli so ga v sobo, kjer so dognali, da je mrtev. Na mesto došla sodnijska komisija in zdravnik so našli na Sločku dve strašni rani. V trebuhu je imel veliko rano, povzročeno z velikim nožem, glavo je pa imel preklano s sekuro. Mlinarič vztraja pri svoji prvi izjavi, čeravno sta zdravnika izjavila, da si Sloček ni mogel sam tehi ran zadati. Klet so našli povsod s krvjo poskropljeno. V enem kotu v mlaki krvi velik kuhinjski nož, na drugi strani pa krvavo sekuro. Mlinarič, ki je omožena, a živi ločena od svojega moža, je doma v Kapeli pri Radencih. Doma se je seznanila z želdarskim sinom Antonom Sločkom. Ker pa ni mogla doma živeti z njim, šla sta v Studenec, kjer sta kupila majhno hišico. On je dobil delo pri tesarskem mojstru Orniku, ona je pa imela majhno branjarijo. Ker je on vse zapil, bil je vedno prepir v hiši, ki se je končal na tako strašen način. Mlinarič so zaprli in oddali v bolnišnico, ker ima lahke poškodbe na glavi. Preiskava bo že razsvetlila misterioznost tega umora.

Š Spomin na bitko pri Novari je praznovan na slovesen način 47. pešpolk v Mariboru, ki se je slavno udeležil te bitke. Zjutraj je bila v frančiškanski cerkvi slovesna sveta maša. Nato so položili venec na spomenik padlih vojakov na Kalvariji.

Š Ustanovni shod »Društva delavcev c. kr. cinkarne v Gaberjih pri Celju« se je vršil na cvetno nedeljo v celjskem »Narodnem domu«. Otvoril ga je društven ustanovitelj celjski vikar Gorišek, ki naglašal potrebo strokovne združitve delavstva. Za predsednika zboru so izvolili tov. Franč. Trebičnik, za podpredsednika tov. Anton Rednak, za zapisničarja pa tov. Schöff. Tov. Trebičnik se zahvaljuje pripravljalnemu odboru za trud, ki ga je imel, da se je ustanovilo društvo. Potrebno je, da se delavstvo izobrazí. Izobraženo delavstvo spoštujejo tudi delodajalci. Delavstvo se mora medsebojno podpirati in držati mora skupaj. O namenih delavskih stanovskih društev in o delavskem glasilu »Naša Moč« govori nato zapisnikar S. K. S. Z. iz Ljubljane. Vikar Gorišek naglašal, da je novo društvo krščansko-socialno delavsko društvo. V odboru morajo biti le delavci in nihče drugi. Tov. Ferdinand Jošt govori o nujni potrebi, da se pridobijo tudi druge delavske stroke za stanovsko, strokovno organizacijo. Odbor novega društva se je sestavil sledeče: Franč. Trebičnik preds., Anton Rednak namestnik, Frančišek Skače zapisnikar, Ferdinand Jošt knjižničar, Jakob Tovornik blagajnik, Franč. Apat, blagajnikov namestnik; odborniki so: Avguštin Jager, Alojzij Cimerman, Šimon Kobola, Jan. Žaler, Jurij Špeglič, Jakob Rojc.

Š Povožen je bil v nedeljo v Celju železniški mojster Francišek Sahradek. Zdrnilo se mu je na tiru da je padel, ko se je peljala ravno lokomotiva po tiru. Sahradek je služil pri južni železnici 45 let.

Š Novačenje v celjskem političnem okraju. Dne 11. marca so potrdili v Celju izmed 175 mladeničev 53, dne 12. marca pa izmed 194 mladeničev 40, dne 13. marca so jih izmed 158 potrdili 32 in 14. marca izmed 178 mladeničev 39. V Šmarju so jih potrdili 15. t. m. izmed 188 35 in 16. marca izmed 151 38. V Laškem so izmed 168 mladeničev 18. t. m. potrdili 40 in 31 dne 20. t. m. med 184 mladeniči.

Š Postelja gorela. Dekla trgovca Prsteca v Mariboru je postala skoraj žrtev lastne nepredvidnosti. Zjutraj, ko je pogledala na uro, če je že čas za vstati, je vrgla užgalico na posteljo ter se potem še za nekaj časa ulegla. Naenkrat se vsled vročine zbudi in zapazi, da gori postelja in da je cela kuhinja polna dima. Popolnoma omamljena je še vendar imela toliko moči, da je odprla okno. Nato je razmetala postelj in pogasila ogenj.

Gospodarstvo.

g Enodnevni praktični tečaj v štalificiranju ali kalen u cepilnih ključev priredi c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, B. Skalicky, v četrtek, dne 11. aprila 1907 ob 9. uri zjutraj pri državni osrednji trtnici v Brslinu pri Rudolfovem. Ker bi bilo za namen hitreje in cenješe prenovitve naših opustošenih vinogradov nujno treba, da se tudi pri nas ta nov in zelo prikladen način cepljenja vdomači, želeli je obilne udeležbe od strani vinogradnikov, zlasti zastopnikov oziroma voditeljev kmetijskih podružnic, društev, občin itd. Vsak udeleženec dobi obširno navodilo o tem načinu cepljenja (z mnogimi slikami) brezplačno. Pri- nesti je seboj dober, ostro nabrušen nož.

Služba organista in cerkvenika

se razpisuje v Sodražici. — Letna plača je 1000 kron. Nastopiti jo je s 1. majem t. l. Župni urad Sodražica.

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučujemo brezplačno.

Adlerjevi pisalni stroji. Ceniki zastoj in franko.

Zahtevajte »Slovenca« v vseh gostlinah! — Zahtevajte »Slovenca« na kolodvorih!

Ivan Jax in sin
Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije: Dürkopp, Styria (Puch), Waffanrad.

Šivalni stroji

Zenitna ponudba.

Mlad železnični uradnik, prijetne zunanosti, samec, z lepo prihodnostjo, želi radi pom. njkanja znanja seznaniti se z izobraženo gospic. z nekaj premoženja. Le resne ponudbe s sliko pod »Vladko 22«, Trst, poste restante. Tajnost zajamčena.

564 6 6

Ugodna ponudba.

Vsled silnega pomanjkanja prostorov smo prisiljeni razširiti se to leto svojo prodajalno. Da si pa kolikor mogoče olajšamo dvakratno selitev, smo se odločili oddajati spodaj navedene knjige za nekaj časa po **zdatno znižani ceni**. Te cene pa veljajo samo do selitve, t. j. do 30. aprila tekočega leta. Po preteku tega termina je vsaka znižana cena popolnoma izključena, ker bodo novi lokali ustrezali toliko našim potrebam, da nam v svrhu pridobitve prostora ne bo več treba oddajati knjig v zbugo.

Nevesta Kristusova ali podučna in molitvena knjiga za pobožne krščanske device. Poslovenil B. Bartol. Šesti natis 1894. Rdeča obreza (mesto K 2 48) samo K 2 —, zlata obreza (mesto K 3 40) samo K 2 60, s poštnino 20 vin. več; rjavu usnje, okovane platnice (mesto K 5 —) samo K 3 —, fina bela vezava (mesto K 6 40) samo K 3 20. Izvrstni molitvenik s potrebnimi poduki.

Pot v nebesa ali življenje udov tretjega reda sv. Frančiška Serafinskega, ki med svetom živijo. Spisal O. Nikolaj Meznarič. Peti pomnoženi natis 1899. Rdeča obreza (mesto K 1 80) samo K 1 30, s poštnino 20 vin. več. To je celoten molitvenik, ki pa obsega poleg tega tudi vsa potrebna navodila itd. za tretjerednike, katerim ga zelo priporočamo.

Sv. Frančiška Saleškega Filoteja ali navod k bogoljubnemu življenju. Po izvršniku poslovenil Anton Kržič. Rdeča obreza (mesto K 1 80) samo K 1 50, zlata obreza (mesto K 2 40) samo K 1 90, s poštnino 20 v. več. Zlata knjiga, ki kaže za vse med svetom živeče stanove, visoke in nizke, najlajzo in najzanesljivejšo pot skozi tostransko življenje v srečno posmrtnost: knjiga ni -troga, temveč upiva samo blažilno in tolažilno ter je še danes najboljša svoje vrste.

Rafael ali nauki in molitve za odraslo mladino. Spisal Jozef Kerčon, duh. svetovalec. Drugi natis 1895. Rdeča obreza (mesto K 1 60) samo K 1 —, s poštnino 10 v. več.

Kruh Nebeški ali navod pobožno moliti in častiti presveto Rešnje Telo, s trojno mašo in drugimi navadnimi molitvami. Na svetlo dal Janez Zupancič, župnik. Četrti natis 1890. Sgrn-usnje, okovano z zlato obrezo (mesto K 3 60) samo K 2 —, s poštnino 20 vin. več.

Trojna božja pot s svetimi stopnicami na Kranjskem. Uredil Anton Zlogar. Brosirano (mesto 60 vin.) samo 10 vin., ve-

zno (mesto K 1 20) samo 50 vin., s poštnino 5 vin. več.

Kmetom v pomoč. Narodno-gospodarska razprava. Spisal Ivan Belc, župnik, 1885. Brosirano (mesto K — 40) samo K — 20, s poštnino 5 vin. več.

Psalmi. Preložil Ivan Vesel 1892. Brosirano (mesto K 2 —) samo K 1 50, s poštnino 20 vin. več.

Zgodovina cerkijanske fare. Spisal Ivan Lavrenčič. Založil Anton Golobčič, 1890. Brosirano (mesto K 1 60) samo K — 90, s poštnino 10 vin. več.

Bisernece iz belokranjskega narodnega zaklada nabral Ivan Šašel, 1906. Brosirano (mesto K 2 —) samo K 1 50, s poštnino 20 vin. več.

Vojska na daljnem Vzhodu. Uredil dr. Evgen Lampe, 1906. Brosirano (mesto K 4 80) samo K 3 80, vezano (mesto K 6 —) samo K 4 90, s poštnino 30 vin. več.

Za duhovniško porabo:

Zbirka lepih zgledov. Duhovnikom v porabo v cerkvi in v šoli zbrala Anton Kržič in Alojzij Stroj. I. in II. zvezek. Brosiran (mesto po K 6 —) samo po K 3 —, vezan (mesto po K 7 50) samo po K 4 50. II. zvezek konča v alfabetu z besedo »Ljubosumnost«.

Duhovski poslovnik. Sestavil Martin Poč, župnik, 1900. Brosirano (mesto K 4 —) samo K 2 80, vezano (mesto K 5 20) samo K 3 90, s poštnino 30 vin. več.

Katoliško zakonsko pravo z ozrom na državne avstrijske pravice. Spisal Fran Kosec, župnik, 1894. Brosirano (mesto K 2 —) samo K 1 —, vezan (mesto K 3 20) samo K 2 20, s poštnino 30 v. več.

Razlaga velikega katekizma ali krščanskega nauka. Za cerkev sestavil Anton Vternik, župnik. Štiri zvezki broširani (mesto K 9 —) samo K 6 90, vezani (mesto K 12 20) samo K 9 80.

Jezusovo trpljenje in sedanji čas. Spisal in govoril dr. R. Neuschl. Poslovenil F. Hiersche. Brosirano (mesto K 1 20) samo 80 vin., s poštnino 10 vin. več.

Duhovni Pastir (za pridigarje). S sodelovanjem več duhovnikov urejuje Alojzij Stroj, preje Anton Kržič. Letnik 1887, 1891, 1892, 1893, 1894, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904 (mesto po K 8 —) samo K 4 —, s poštnino 30 vin. več.

Kakor že povedano, velja znižana cena samo do 30. aprila t. l.

509 9

„KATOLIŠKA BUKVARNA“ v Ljubljani.

Podružnica
: v Spljetu. :

Delniška glavnica:
: : K 2.000.000. : :

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

ponuja vsakovrstne srečke po dnevnem kurzu proti poljubnim mesečnim odplačilom, dovoljuje predjeme na srečke in druge vrednostne papirje.

Zamenjava valute in novce po dnevnem kurzu, diskontuje kulantno devize v laških lirah.

Vloge na knjižice in v tekočem računu obrestuje od dne vloge do dne vzdiga po **4 1/2 %** Rentni davek plača banka sama.

Podružnica
: v Celovcu. :

: Rezervni fond :
: : K 200.000. : :

Praga z menjalnicami: Graben 25, Mala strana, Mosti ulica 17, Žitkov. Brno, Baden, Česká Lipa, Česká Kamenice, Nová Paka, Znojmo, Hradec Králové, Plzeň, Bratři v Liberci.

Menjalnice na Dunaju:
I. Wollzeile 10, II. Taborstrasse 4, III. Ungargasse 99 (vogel Rennweg), III. Löwenstrasse 27, IV. Wollzeile Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VII. Mariahilferstrasse 76, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alservstrasse 32, X. Favoritenstrasse 59, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstr. 33, XXI. Hauptstrasse 25.

Menjalnična delniška družba 45 (SU) — 32

„MERCUR“

Dunaj, I. Wollzeile 10.

Ako kapital K 16.000.000. Reser zaklad K 7.000.000

Najkulantnejši

nakup in prodaja
vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk, deviz, valut in denarja.

Zamenjava in eskomptiranje
izrebanih zastavnih in obligacij, srečk in kuponov.